ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4727 | ՕԳՈՍՏՈՍ 30/12 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1901 | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ | 28 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1319 | ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4727

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղր.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստի թուղթ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխ 100 դրուշի համար:
[illegible]

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

ԱԶԳ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ազգ. Կեդրոնական վարժարանը Թուրքիոյ Հայոց կրթական հաստատութիւններէն կարեւորագոյնն է որ ուղղակի ազգին ընդհանրութեան կողմէ կը մատակարարուի: Թիֆլիսի Ներսէսեան դպրոցը չհաւասարիր բնականաբար Մայր Աթոռոյ Ճեմարանին, ինչպէս մեր կողմէ ոչ մէկ Ազգային վարժարանը կը հաւասարի Կեդրոնականին: Անհատական կամ մասնաւոր վարժարանները դուրս կը մնան մեր այս տեսութեան շրջանակէն, վասն զի թէպէտ անոնք ալ ազգին մանուկները դաստիարակելու պաշտօն ու կոչում ունին, և անոնցմէ ոմանք ալ շատ յաջողութեամբ կը կատարեն իրենց այդ դաստիարակութիւնը, ինչպէս օրինակի համար, Պէրպէրեան վարժարանը, բայց վերջապէս անոնց հաստատութիւնը ու կառավարութիւնը Ազգին հասարակական հսկողութեան չպատկանիր, այլ անհատական անօրէնութիւններու, որոնց վարչութեանը ազգը չխառնուիր ուղղակի և շատ անգամ ոչ իսկ անուղղակի: Ուստի, բուն ազգային հսկողութեան ու մատակարարութեան ներքեւ գտնուած վարժարաններուն վրայ խօսելով՝ Գէորգեան Ճեմարանէն և Կեդրոնական վարժարանէն աւելի բարձր կրթական հաստատութիւն չենք գտներ մեր մէջ, ոչ ալ Ռուսահայոց մէջ: Աւելորդ է ըսել թէ ոչ ալ Պարսկաստանի Հայոց մէջ կը գտնենք և ոչ աշխարհի ո՛ և է մասին մէջ ուր Հայ կը գտնուի, զի ո՛չ Կալկաթայի մարդասիրական Ճեմարանը կրնանք հաւասար համարել անոնց և ոչ ալ ո՛ և է նշանաւոր վանքի կամ մայրավանքի ժառանգաւորաց վարժարանը:

Այս երկու հաստատութեանց մէջ տարբերութեան գլխաւոր երկու եզերք կան, մին գիշերօթիկ է, միւսը միայն ցերեկօթիկ, մին գլխաւորապէս հոգեւոր պաշտօնեայ հասցնելու կոչում ունի, քանի որ Մայր Աթոռին մէջ է, միւսը այդ կոչման ձգտում և պարտականութիւն չունի, ըստ որում մայրաքաղաքի մէջ է, այլ աշխարհիկ կեանքին մէջ ապրելու սահմանուած քաղաքացիներ պատրաստելու միայն կը միտի, իսկ թէ անոնցմէ քահանայ կամ վարդապետ ըլլալ ուզողներ ալ գտնուին, տրուած կրթութիւնը բնաւ չարգիլեր, ոչ ալ այդ խանդը մարելու բնութիւնն ունի: Իսկ ուսուցիչ արտադրելու մասին երկուքն ալ թերի եղած են յոյժ: Բովանդակ Ռուսահայոց մէջ վարժապետանոցի տեղ ծառայող հաստատութիւն մը եթէ կայ, Ճեմարանն է, ինչպէս ամբողջ Թուրքիոյ Հայոց համար միեւնոյն ծառայութիւն մատուցանողը գլխաւորապէս Կեդրոնականն է, որ մանաւանդ սա գնահատելի առաւելութիւնն ալ ունի որ միայն ուսուցիչ չի հասցներ, այլ կեանքի ամէն ասպարէզներուն մէջ ընդունակ շրջանաւարտներ:

Այլ երկուքին նմանութեան գլխաւոր կէտն աս է որ մին կը կառավարուի ուղղակի կաթողիկոսական Մայր Աթոռին ձեռքով, միւսը Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան կողմէ անընդմիջապէս կարգուած մարմնոյ մը միջոցաւ: Եւ ինչպէս Ռուսահայոց կրթական լաւագոյն ուժերը ամփոփուած են Էջմիածին Ճեմարանին շուրջը, նոյնպէս աւելորդ է ըսել թէ Թուրքիոյ Հայոց կրթական գլխաւոր տարրերն ալ Կ. Պոլիս կը գտնուին մեծ մասամբ և անոնցմէ ընտրուած են Կեդրոնականին ուսուցիչները:

Բայց գիշերօթիկի և ցերեկօթիկի տարբերութիւնը ահագին արդիւնք մը տուած բերած է, այնպէս որ Էջմիածնի Ճեմարանը աշակերտներու և աշակերտիլ ուզելու համար դիմողներու թուոյն բազմութենէն կը նեղուի. որովհետեւ գիշերօթիկ ըլլալուն համար Ռուսիոյ ամէն կողմի Հայերէն, մինչեւ իսկ Թուրքիայէն և Պարսկաստանէն ու աշխարհի ամէն կողմերէն ալ դիմողներ կրնան ըլլալ, մանաւանդ որ ՁՐԻ ըլլալու անհամեմատ գերազանցութիւնն ալ կը միացնէ իր ընծայած օթեւանի դիւրութեանը հետ, իսկ Կեդրոնականը օժտուած չէ այդ երկու առաւելութիւններէն ոչ մէկովը. զի ոչ գիշերօթիկ է, ուր կարենան օթեւանիլ ուրիշ տեղերէ, գաւառներէ, մինչեւ անգամ մայրաքաղաքիս հեռաւոր ծայրերէ դիմող աշակերտները և ոչ բոլորովին կամ անխտիր ՁՐԻ, որ ամէն ժամանակի, մանաւանդ ներկայիս համար գլխաւոր հրապոյր և մեծագոյն յանկուցիչ խայծն է: Բնականաբար ուրեմն աշակերտի կողմէ՝ Ճեմարանը միշտ աւելի բազմաթիւ դիմող կ'ունենայ:

Բայց Կեդրոնականն ալ իր հաստատութեան առաջին տարիներէն սկսեալ աշակերտի նուազութեան չէր հանդիպած: Դիւրաւ կը մեկնուի Կեդրոնականի աշակերտաց թուոյն արդի նուազումը, երբ ուշադրութեան առնուի մանաւանդ ապրուստի միջոցներուն հետզհետէ դժուարանալը, որով ծնողաց մեծագոյն մասը հազիւ կը հանդուրժէ իր տղան Թաղային նախակրթարանի մը ընթացքն աւարտելու չափ դպրոց խրկել, իսկ անկէ վերջ անկէ նիւթապէս օգտուելու կարօտութիւն ունի:

Բոլոր այս դառն հանգամանքներով մէկտեղ գոհացուցիչ է տեսնել թէ մասնաւորապէս այս տարի շատ աւելի բազմաթիւ դիմուած եղած է Կեդր. վարժարանի Ա. դասարանը մտնելու համար, քան վերջին քանի մը տարիները և տարակոյս չկայ թէ այս յաջող սկզբնաւորութիւնը հետզհետէ աւելի մեծ համեմատութիւններ պիտի առնէ:

ՑՈՒՍԱԿ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՄԵԾՆ ՊԵՏՐՈՍ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Ռուսիոյ Նիքոլա Բ. Կայսեր Ֆրանսայի տալիք յառաջիկայ այցելութիւնը օրուան խնդիրն է մասնաւորաբար Ֆրանսական թերթերուն համար: Այս առթիւ անոնցմէ մէկը գաղափարը ունեցած է ժամանակին հրատարակութիւններէն քաղելով պատմել այն այցելութիւնը՝ զոր Ռուսիոյ ուրիշ մէկ կայսրը, Մեծն Պետրոս Ֆրանսայի տուած է 1716ին: Ստորեւ կը թարգմանենք այդ յօդուածը որ [illegible] այժմէութիւն ստացած է. և որ մէկէ աւելի հետաքրքրական կողմեր ունի:

* * *

Մեծն Պետրոս վերջին ծայր կը սիրէր ճամբորդութիւնը: Հոլանտան, Անգլիան, Աւստրիան, Գերմանիան և հիւսիսային Պետութիւնները այցելելէ ետքը, փափաք յայտնած էր անգամ մը Ֆրանսա ուղեւորել. բայց Լուի ԺԴ. որ ան ատեն կ'իշխէր Ֆրանսայի, կարգ մը քաղաքական պատճառներու բերմամբ չէր ուզած: Զարը շատ ցաւած էր այդ մասին. միւս կողմէ, Ֆրանսա այցելելու փափաքը ա՛յն աստիճան զօրաւոր էր իր մէջ, որ Լուի ԺԴ.ի մահէն անմիջապէս ետքը, վերստին ձեռք առաւ Ֆրանսա այցելելու ծրագիրը:

Մեծն Պետրոս 1716 տարւոյ 23ին Տիւնքէրք ցամաք ելաւ: Գահաժառանգը, Լուի ԺԵ.ի կողմէ ընդ առաջ ղրկուեցաւ Ռուսիոյ կայսեր, իբր ներկայացուցիչը Ֆրանսայի Թագաւորին: Ղեկավարաւ Նախնել մարքիզը որ Զարը պիտի առաջնորդէր մինչեւ Փարիզ: Հոն է որ կը սպասէին պալատական կառքերն ու հետեւորդները, Մառէշալ Թէսսէի հսկողութեան տակ: Մայիս 2ին Մեծն Պետրոս Փարիզ հասաւ, շատ քմահաճ կերպով մը շարունակ կը փոխէր ուղեգիծը, և իր հանգստութեան հսկելու կոչուած մարքիզը վերջին ծայր կը նեղուէին այդ պատճառաւ: Մինչեւ մայիս 6 Փարիզ մնաց. յետոյ, առանց իր մեկնումը ծանուցանելու՝ Ամիէնս գնաց, թէեւ բնակարան հոն չառաւ, հակառակ եղած մեծածախս պատրաստութիւններուն: Գիշերը Պրըթէօյլ իջաւ, և մայիս 7ին հասաւ Փարիզ ու ընդունուեցաւ Մարէշալ Թէսսէի կողմէ: Պահ մը հանգիստ առնելէ ետքը Զարը մտաւ իրեն համար սահմանուած կառքը, բայց փափաք յայտնեց որ միայն մնայ անոր մէջ: Նոյն օրը, իրիկուան դէմ Փարիզ կը հասնէր:

Ֆրանսայի թագաւորը պալատ ընդունելէ վերջ, հրաւիրեց Լուվրի պալատը, ուր յատուկ սենեակներ պատրաստուած էին: Բայց Զարը այդ աստիճան շքեղ բնակարան մը չախորժելով, քիչ մը հաց ու կարմիր գինի ուզեց, բերուած վեց տեսակ գինիներէն մէյ մէկ պուտ խմեց, ինչպէս նաեւ երկու գաւաթ գարեջուր զոր շատ կը սիրէր: Ետքը խնդրեց Թէսսէ Մարէշալէն որ զինքը Լէտիկիէր պանդոկը առաջնորդէ, ուր արդէն իսկ պատրաստութիւններ տեսնուած էին, մըտածելով թէ Զարը կրնայ Լուվրի պալատը բնակելու առաջարկը չընդունիլ: Բայց Մեծն Պետրոս այդ պանդոկէն ալ չախորժեցաւ, և իր անկողինը շատ շքեղօրէն կահաւորուած գտնելով, գնաց իր սենեկապետին համեստ պատրաստուած անկողինը մտաւ, Մարէշալէն ըսելով.

—Գիշեր բարի, Մարէշալ, այսչափը կը բաւէ ինծի:

Զարին այս ընթացքը աւելորդ է ըսել թէ մեծ զարմանք պատճառեց ամէնուն:

Յաջորդ օր, գահաժառանգը այցելութիւն տուաւ Զարին, և մայիս 10ին ալ թագաւորը: Զարը զայն իր կառքէն ընդունելով վեր առաւ ձեռքէն բռնած, և որովհետեւ թագաւորը տակաւին շատ պզտիկ էր, զայն համբուրելու համար պարտաւորուեցաւ գրկած վեր վերցնել: Յաջորդ օրը Զարը վերստին այցելեց Ֆրանսայի թագաւորին՝ Թիւյլըրիի պալատը երթալով:

Պաշտօնական այցելութեանց վերջանալէն անմիջապէս ետքը, Մեծն Պետրոս չուզելով ժամանակ կորսնցնել, սկսաւ պտտիլ Փարիզի ամէն անկիւնները, շատ հեղ ամէնէն հասարակ կառքերը նստելով: Բոլոր այն տեղերը ուր կ'այցելէր, միշտ իր առատօրէն հմտութեան ապացոյցները կու տար: Երկու անգամ Դիտարան գնաց, երկար ատեն մնաց բուսաբանական պարտէզին մէջ, և ճարտարական գիտութեանց վերաբերեալ ո՛ և է տեղեկութիւն մը քաղելու համար ոչ մէկ յոգնութեան առջեւ ընկրկեցաւ: Մայիս 15ին այցելեց անկար զինուորներու ապարանքը, ուր Մարէշալ Վիլյառ ընդունեց զինքը: Զարը ուզեց ամէն բան տեսնել, մասնակցեցաւ զինուորներու ճաշին, և ամէնքն ալ «ընկեր» անուանեց: Անոնց ըսաւ թէ իրեն անծանօթ չեն պատերազմներու տաժանքն ու դժուարութիւնները, և այդ առթիւ իր արտասանած պզտիկ բանախօսութիւնը աւարտեց յայտարարելով թէ զինուորները գրաւելու միակ միջոցն է անոնց հետ անուշ վարուիլը: Յաջորդ օրերը այցելեց Մէօտօն, Սէն-Քլու, Լիւքսէմպուրկ և Բալէ Ռուայալ: Որոշած ըլլալով կարելի եղածին չափ շուտ տեսնել Փարիզի բոլոր հետաքրքրական վայրերը, ոչ մէկ տեղ կանգ կ'առնէր երկար ատեն: Մայիս 24ին առաւօտ, առանց ինքզինքը յայտնելու Թիւյլըրի այցելեց, ուր Մարէշալ Վիլըրուա իրեն ցոյց տուաւ թագին ադամանդները: Ճաշէն ետք, Զարը գնաց Վէրսայլ, ուր քանի մը օր պիտի անցընէր դ'Անթէն դուքսին հետ: Վէրսայլի մէջ, գահաժառանգին սենեակները պատրաստուած էին Զարին համար, բայց անիկա, իր սովորութեան համեմատ, չընդունեցաւ, ու նախընտրեց պզտիկ սենեակ մը: Ամբողջ երեք օր պտտեցաւ Վէրսայլի շրջակաները, մինչեւ Մառլի: Ետքը Փարիզ վերադարձաւ, և մայիս 30ին Ֆոնթէնպլօ գնաց, ուր Թուլուզի կոմսը որսի հրաւիրած էր զինքը: Զարը սակայն մեծ հաճոյք մը չզգաց որսէն, և քիչ մնաց որ ձիէն վար իյնար: Կրկին Փարիզ դառնալով, հոն մնաց մինչեւ յունիս 9, շաբաթ մը անցուց Վէրսայլի և Թրիանոնի մէջ, և այցելեց Սէն-Սիր՝ Տիկին տը Մէնթընօնի:

Քանի մը օր ետքը մեծ հանդիսաւորութեամբ ընդունուեցաւ Կաճառէն: Կը պատմեն թէ, երբ հոն տեսաւ Ռիշլիէօ կարդինալին արձանը, խելայն վազեց համբուրեց զայն, գոչելով.

—Մեծ մարդ, եթէ երբեք տակաւին ապրելու ըլլայիր, իմ երկրիս կէսը քեզի պիտի տայի՝ որպէս զի միւս կէսը կառավարելու կերպը սորվեցնէիր ինծի:

Յունիս 16ին, Զարը զօրահանդէսի մը ներկայ եղաւ, և 20ին վերջնականապէս մեկնեցաւ Փարիզէն, առանց հետեւորդի:

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ, 26 Յուլիս 901

Քաղաքիս Ս. Կիրակոս Թաղի արական վարժարանի ուսանողներուն տարեկան հրապարակային հարցաքննութիւնները սկսան յունիս 18 երկուշաբթի օրէն, և ամէն օր, առաւօտ ու կէսօրէն վերջն ալ շարունակուելով՝ աւարտեցան յուլիս 13ին, ուրբաթ օրը: Ուսանողներուն շատութեան և հարցաքննութիւններուն սովորականէն աւելի մանրամասնութեան համար էր որ այսքան երկար տեւեց այս տարուան քննութիւնը:

Քննութեան մանրամասնութեան մտնելու պէտքը չեմ տեսներ: Միայն սա չափ կ'ըսեմ թէ, այս տարուան քննութիւնները, կարծուածէն շատ աւելի գոհունակ տպաւորութեան տակ թողուցին բոլոր հանրութիւնը և մասնաւորաբար կըրթութեան բարեկամ սրտերը: Աշակերտները, առ հասարակ, ամէն դասերու և ճիւղերու մէջ ալ, ճարպիկութեամբ և ամենայն յաջողակութեամբ, կը պատասխանէին իրենց ուղղուած բոլոր հարցումներուն:

Այս տարուան քննութեան արդիւնքը, որ կենդանի ապացոյց մըն էր, Ս. Կիրակոսեան վարժարանի կանոնաւոր ուղղութեան և բարեկարգ վիճակին, իրականացուց այն փայլուն յոյսերը, որ նախապէս դրուած էին արդի կրթասէր Հոգաբարձութեան և համակրելի տնօրէնին վրայ: Ասի, յայտնի ճշմարտութիւն մըն է, զոր ոչ ոք կրնայ ուրանալ: Իրողութիւնները մէջտեղ են և կը տեսնուին բացորոշ կերպով:

Արեւելքի բարեմիտ ընթերցողներուն թո՛ղ չափազանց չթուին խօսքերս, երբ ըսեմ թէ, Տիարպէքիր իր Ս. Կիրակոս եկեղեցւոյ ունեցած այսօրուան վարժարանին պէս, բարեկարգ և կանոնաւոր վարժարան մը չէ տեսած և ոչ մէկ ատեն: Ասոր հետ մէկտեղ չենք կրնար ըսել թէ, մեր վարժարանները հասած են իրենց բաղձացեալ տեղը, ոչ, տակաւին կան ու կը գտնուին շատ մը թերութիւններ ու պակասութիւններ, թերութիւններ ու պակասութիւններ՝ որոնք անշուշտ պիտի բարձուին հետզհետէ, շնորհիւ աշխատողներու լուրջ ջանքերուն: Միայն, եթէ ցաւալի կէտ մը կայ, սա է թէ, տակաւին կը գտնուին՝ կրթութեան թըշնամի՝ կարգ մը ազգայիններ, որ ամէն առթիւ ու պարագայի մէջ, կը ճգնին զանազան տեսակ դժուարութիւններ և արգելքներ յարուցանել կրթական խնդիրին շուրջը, մասնաւորաբար վարժարանին Տնօրէնութիւնը և Հոգաբարձութիւնը յուսահատեցնելու նպատակով, որպէս զի իրենց ուզածին պէս շահագործեն կրթական հաստատութիւնները: Ցաւալի և շատ տխուր կը գտնենք այս պարագան, ու կը զարմանանք և չենք գիտեր թէ, ի՛նչպէս կ'ըլլայ, որ տեղական ազգային վարչութիւնները անտարբեր կը գտնուին կրթութեան թշնամի այս չարամիտներուն հանդէպ: Տեղական վարչութիւններուն նուիրական պարտականութիւնն է, ամէն բանէ առաջ, և ամէն բանէ աւելի պաշտպան կանգնիլ մատաղ սերունդի դաստիարակութեան ամենակարեւոր խնդիրին: Այո՛, իրենց պարտքն է, իրենք պէտք է որ լուրջ կերպով խորհին ու կտրուկ անօրինութիւններ ընեն այդ մասին: Ո՛ր և է կերպով վերջ մը տալու է այդ ցաւալի և ամօթալի պարագաներուն, չէզոքացնելով և կամ մէջտեղէն հեռացնելով կրթական գործին հակառակող այդ ապականիչ տարրերը: Հարկաւոր է և խիստ անհրաժեշտ, խաղաղ ու հանդարտ թողուլ կրթական վարչութիւնն ու պաշտօնէութիւնը, որպէս զի կարենան անարգել շարունակել իրենց գործերը: Վարժարանի և Հոգաբարձութեան շուրջը յարուցուած դժուարութիւնները շատ են ու բազմատեսակ, և սակայն այս տխուր պարագաներուն հանդէպ, եթէ ուրախալի կէտ մը կայ, այն ալ, Տնօրէնին և Հոգաբարձութեան զօրաւոր կամքին տոկունութիւնն է: Եթէ իրենց տեղ ուրիշներ ըլլային գործին գլուխը, հիմայ, շատոնց յուսահատելով քաշուած էին ասպարէզէն: Վստահ ենք որ, ինչպէս ասկէ առաջ, նոյնպէս ալ ասկէ վերջը, մի և նոյն ուղղութեամբ, և կամքի միեւնոյն տոկունութեամբ պիտի շարունակեն իրենց կրթական գործերը, որ այնքան օգտակար եղած են ու պիտի ըլլան մատաղ սերունդին դաստիարակութեան և մտաւորական զարգացման:

Ասկէ զատ ուրիշ կէտ մը, որ ոչ նուազ կարեւոր է, Ս. Կիրակոսեան երկսեռ վարժարաններու տարեկան պիւտճէին վրայ 40—50 ոսկիի մը յաւելումի մը պէտքը խիստ զգալի եղած է այս տարի, վարժարանին բարձրագոյն դասընթացքի վերջին դասարանը շարունակելու, և կըրթական գործը աւելի կանոնաւոր ուղղութեան մը վերածելու համար: Նախապէս շատերը, հակառակեցան հոգաբարձութեան այս խիստ բանաւոր առաջարկին, որ պաշտօնական գրութիւններով ներկայացուցած էր իրմէն բարձր եղող վարչական մարմիններուն, սակայն վերջէն կամաց կամաց մտքերը պատրաստուեցան, ու կ'երեւայ թէ, գոնէ մինչեւ աստիճան մը, պիտի բարձրանայ այս տարուան պիւտճէն, ու բարձրագոյն դասընթացքի վերջին դասարանը պիտի շարունակուի:

Մենք, մեր մասին, աւելորդ կը համարինք շեշտել այս ամենակարեւոր կէտը, և ծանրանալ անոր վրայ, քանի որ ինքնին յայտնի է թէ ո՛րքան հարկաւոր է, թէ ո՛րքան անհրաժեշտ է բարձրագոյն դասընթացքին վերջին դասարանին շարունակուիլը, մանաւանդ Տիարպէքիրի պէս քաղաքի մը համար, որ ամէն բանէ աւելի և ամէն բանէ առաջ, պէտք ունի բարձրագոյն կրթութեան և խնամեալ դաստիարակութեան: Վարժարանը հիմնական արդիւնք չի կրնար ունենալ առանց բարձրագոյն դասընթացքի ու դասարանի: Մսխուած բոլոր ստակները, թափուած բոլոր աշխատութիւնները ի զուր վատնուած պիտի ըլլան, եթէ վարժարանը զուրկ մնայ բարձրագոյն ընթացքի բարձրագոյն դասարանէն: Այս խիստ կարեւոր կէտը կը յանձնենք տեղական վարչութիւններուն և մասնաւորաբար կրթասէր անձնաւորութիւններուն լուրջ և ամենախորին ուշադրութեան:

Արական վարժարանը, գալ տարի ութը ընթացաւարտ պիտի արտադրէ, իր բարձրագոյն ընթացքի վերջին դասարանէն, ու յետոյ ալ ամէն տարի պարբերաբար պիտի ունենանք մէկ և մէկէ աւելի ընթացաւարտ կորզեր:

Վարժարաններու հոգաբարձութիւնը Տնօրէնին հետ գլուխ գլխի տուած ատենէ մը ի վեր պատրաստութիւններ կը տեսնէ յաջորդ տարուան համար: Ցաւալի է որ յաջորդ տարի աւելի բարեկարգ և աւելի արդիւնաւոր շրջան մը պիտի բոլորեն մեր վարժարանները շնորհիւ հոգաբարձութեան, տնօրէնին և ուսուցիչներուն լուրջ ջանքերուն և խղճամիտ աշխատութեան: Դուրսէն վարժուհիներ և ուսուցիչներ բերելու համար, հոգաբարձութիւնը իր բանակցութիւնները կը շարունակէ շատ մը տեղերու հետ: Կը յուսանք որ, պիտի յաջողի լաւագոյն ընտրութիւններ ընելով իրենց գործին գիտակցութիւնը ունեցող արժանաւոր պաշտօնեաներ բերել: Անցեալի դառն փորձերէն խրատուելով անշուշտ չշեղուելու պիտի ըլլան այս մասին: Տիարպէքիր ունեցեր է, ու տակաւին ունի այնպիսի զզուցական պաշտօնեաներ, որ իրենց պաշտօնի գիտակցութիւնը չունենալով չէ թէ միայն օգտակար չեն կրցած ըլլալ իրենց ստանձնած գործերուն, այլ նոյն իսկ շատ մը տեսակէտներով վնասակար ալ եղած են մեր կրթական յարկերուն, և անոնց մէջ համախմբուած մատաղ սերունդի բարոյական և մտաւորական զարգացումին: Սրտանց ցաւով և անբացատրելի կսկիծներով մը կը յիշատակենք այս տխուր և խիստ դառն պարագաները, որոնք անջինջ մնալով քիչ տեղ չպիտի գրաւեն Տիարպէքիրի կրթական պատմութեան տարեգրութիւններուն մէջ:

Տիարպէքիրի Ս. Կիրակոսեան երկսեռ վարժարանները, մանկապարտէզի մը պէտքութիւնը ունին, ինչ որ քանի մը անգամներ ալ շեշտուած է Արեւելքի էջերուն մէջ: Այս մասին, թէեւ խորհուրդներ եղած են շատ անգամներ, սակայն այդ խորհուրդները մնացեր են լոկ խորհուրդ: Ուսուցչական մարմին, և մասնաւորաբար, հոգաբարձութեան խորին ուշադրութեան յանձնելով այս պարագան, աւելորդ չենք համարեր հեղ մըն ալ շեշտել անոր կարեւորութիւնը, որ ինքնին բացորոշ է ու բացայայտ: Դըժուարութիւնը գործի մը սկսիլը և հիմը դնելն է, անկէ վերջ յօժարամիտ աշխատութեան շնորհիւ գործը, ինքնին կը դիւրանայ և առաջ կ'երթայ արդիւնաւոր կերպով:

ՇԱՐՈՒՐ

—)(101)(—

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐԸ

ՍԱՌԱ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

ԺԵ

—Կը բաժնուի՞ք մենէ, ըսաւ Սառա բարձրաձայն. հիանալի պաղարիւնութեամբ մը: Ձեր մօրը համար յանձնարարութիւն մը ունիմ:

Ու առանց արուեստակեալ ձեւերու՝ Բիէնը երկու քայլ անդին, վառարանին առջեւ առաւ ու իր հրացայտ աչքերը անոր վրայ սեւեռելով,

—Կը ջանա՞ք խաբել զիս, ըսաւ այնպիսի շեշտով մը որ սարսռացուց Բիէնը: Կ'ուզէ՞ք վաղը մեկնիլ, առանց զիս տեսնելու: Է՛հ, ուրեմն, այդ բանը կ'արգիլեմ ձեզի:

—Տիկին իմ մեկնումս վաղուան համար որոշուած է... ծանրակշիռ շահեր կան...

—Ի՛նչ փոյթ, պէտք է յետաձգէք:

Կոմսուհին ու Սէվրաք իրարու նայեցան, ճիշդ երկու մենամարտիկներու պէս, որոնք կռուի սկսելէ առաջ, նայուածքով զիրար կը չափչփեն: Սառա տժգոյն ու անողոք, կը ժպտէր: Բերնին երկու անկիւնները կը դողային ջղային սարսուռէ մը:

—Ինչ որ կը խնդրէք ինէ, անկարելի է, պատասխանեց Սէվրաք:

Երկու շողեր ցայտեցին Սառայի աչքերէն, որուն դէմքը բոլորովին տժգունեցաւ: Իր մատները բուռն կերպով կծկեցան:

—Զգուշացէ՛ք, ըսաւ Սառա: Եթէ չհնազանդիք ինծի. ժամ մը ձեզի պիտի միանամ, նոյն իսկ ձեր մօր տանը մէջ....:

Սառա իր պաղարիւնութիւնը վեր առնելով ու իր դէմքին անհարկու արտայայտութիւնը քաղցրացնելով, յարեց.

—Դուրս ելէք... և մինչեւ դարաստանին ծայրը գացէք, և երբ ամէն լոյս մարած տեսնէք, ետ դարձէք. ջերմանոցին մէջ ձեզի կը սպասեմ:

Բիէն պահ մը վարանեցաւ. հաշուի կ'առնէր բոլոր վտանգները ու զանոնք բաղդատութեան կը դնէր Սառայի ըրած սպառնալիքներուն հետ: Գիտէր թէ Սառա իր սպառնալիքը գործադրող կին էր: Հասկցաւ թէ վերջին կռիւ մըն ալ պիտի մղէր դեռ: Ուստի որոշեց մեկնիլ, ինչ որ ալ ըլլար:

Ֆրոսսա հեռուէն հետեւած էր այն կարճ խօսակցութեան, որ տեղի ունեցած էր Սառայի և Բիէնի միջեւ: Կռահեց թէ կոմսուհիին կծու ժպիտներուն տակ պահուըտած էր բուռն սպառնալիքներ: Ֆրոսսա հսկեց Սէվրաքի անյողդողդ ընթացքին վրայ: Երբ այս վերջինը իր հրաժեշտի ողջոյնները տալէ յետոյ՝ դուրս կ'ելլէր, նոտարը հետեւեցաւ անոր:

Պահ մը երկուքն ալ յառաջացան անխօս, յետոյ Սէվրաք իր բարեկամին դառնալով, որ գլխարաց կը քալէր քովէն, ըսաւ յանկարծ.

—Մնա՛ս բարով Ֆրոսսա: Վաղը կը տեսնուինք ու միասին կը ճաշենք, ինչպէս արդէն խոստացած էի քեզ:

—Թող այնպէս ըլլայ, պատասխանեց Նոտարը, բայց մինչեւ այն ատեն չեմ բաժնուիր քենէ: Կը կարծե՞ս թէ գաղտնիքդ չեմ գիտեր: Տիկին Քանալհէյլ քեզ կը սպասէ և քիչ յետոյ դղեակ պիտի վերադառնաս: Ո՛չ մի պատասխաներ, որովհետեւ ըսածիս վրայ վստահ եմ: Պիտի ընկերանամ քեզ, ուր որ երթաս՝ ետեւէդ պիտի գամ: Եթէ ժամադրութիւն ունիս, գաղտագողի ներկայ պիտի գտնուիմ: Բայց դուն գտնուած ծանրակշիռ կացութեանդ մէջ՝ մարդ իր բարեկամէն չի բաժնուիր: Պիտի հսկեմ քու վրադ, որպէս զի անխոհեմ շարժում մը չընես, որովհետեւ կոմսին բարկութիւնը ահաւոր պիտի ըլլայ՝ եթէ իմանայ: Եթէ իր կնոջ քով գտնէ քեզ, անպատճառ կը սպաննէ քեզ. Օ՛, Սէվրաք, այդ ժամադրութենէն հրաժարէ՝ և տուն դարձիր հանդարտօրէն:

Բիէն ժխտական կերպով ցնցեց գըլուխը:

—Է՛հ ուրեմն, չա՛ռ լաւ: Միասին կ'երթանք ժամադրավայրը և ես ամենայն հաւատարմութեամբ կը պահպանեմ դուռը: Մինչեւ դարաստանին ծայրը գըտնուող աւազուտը յառաջանանք, որպէս զի չնշմարուինք:

Ու երկու բարեկամները, լուռ, կտրեցին անցան դարաստանը, ու մթին ծառուղիներէն և խոշոր ծառերու տակէն յառաջացան սպասելով որ դղեակին մարդիկը պառկին ու Սառա ջերմանոց իջնէ, որ իբր ժամադրավայր որոշուած էր:

ԺԶ

Սէվրաք մեկնելուն պէս՝ Քանալհէյլի դղեակին հիւրերը իրենց սենեակները քաշուեցան. հանգստանալու համար: Ժամը տասնմէկն էր: Լուսինը ծառերուն ետեւէն կը բարձրանար երկինքին վրայ ու իր ճերմակ լոյսը կը սփռէր մարգագետիններուն վրայ:

—Պիտի աղաչեմ որ, ըսաւ կոմսը, դուն կատարեալ երջանիկ մըն ես:

—Եւ ես պիտի աղաչեմ որ դուն կոյր ես, պատասխանեց Մէրլօ: Միայն թէ լոյսի շրջանակէն դուրս ելլենք: Այս լուսնի լոյսով հինգ հարիւր քայլ հեռուէն կրնանք տեսնուիլ: Որսորդութեան համար աքանչելի գիշեր մըն է, այնպէս չէ՞:

Կոմսը և գնդապետ Մէրլօ յառաջանալով տեղ մը հասան, ուր մարմանդ չկար բնաւ ու հանդարտօրէն նստեցան ծառերուն տակ ու սպասեցին: Բարեբաղդաբար անոնք ջերմանոցին հակառակ կողմը կը գտնուէին. Մէրլօ աչքը սեւեռած ծառերու շարքին կողմը, սիկառը ծխելով կը դիտէր ուշադրութեամբ:

Սրահին մէջ Մառլէն և Պլանշ միայն մնացած էին Սառայի հետ, որ բուռն յուզման մը մատնուած՝ վեր ելլելու ժամը կը յետաձգէր: Ետքը մէկտեղ ջերմանոց մտան, որ ճրագով մը միայն լուսաւորուած էր: Օրիորդ Պլանշի սենեկապանուհին այդ պահուն ներս մտնելով՝ հրաման խնդրեց:

(Շարունակելի)

Քաղաքական Լուրեր

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Մ. Նահանգաց նախագահութիւնը.— Ամերիկայի հիմնական օրէնքը.— Պ. Մաք Քինլիի կենսագրութիւնը։

Մ. Նահանգաց նախագահը չորս տարուան համար կ'ընտրուի. վերընտրելի է, բայց Ուաշինկթընի օրուընէն ի վեր սովորութիւն մը համաձայն, երկու անգամէն՝ այսինքն ութ տարիէն աւելի նախագահութիւն չի կրնար ընել։ Մ. Նահանգաց նախագահը տարեկան տասը հազար անգլիական ոսկի կը ստանայ։ Պէտք է Մ. Նահանգաց քաղաքացի ծնած ըլլայ և առնուազն երեսունըհինգ տարեկան։ Վէթօյի իրաւունք ունի Խորհրդարանին կողմէ ներկայացուած օրէնքներուն համար, բայց հակառակ այդ վէթօյին, օրէնքը գործադրելի կ'ըլլայ երբ յառաջ Ծերակոյտին ու Երեսփ. Ժողովին իւրաքանչիւրին անդամներուն երկու երրորդ մասին կողմէ քուէարկուի։ Մ. Նահանգաց նախագահը ընդհանուր հրամանատարն է բանակին և նաւատորմին։ Փոխ-նախագահը տարեկան երկու հազար անգլիական ոսկի կը ստանայ և նախագահին հետ միեւնոյն ատեն կ'ընտրուի։ Միանգամայն Ծերակոյտին նախագահն է և երբ հանրապետութեան նախագահը հիւանդութեանով և կամ ուրիշ պատճառով մը պաշտօնին գլուխը չգտնուի, փոխ-նախագահը կը վարէ անոր պաշտօնը, մինչեւ որ աւարտի օրինական պայմանաժամը։ Այդ պարագային, Ծերակոյտը իրեն համար նախագահ մը կ'ընտրէ որ տարեկան հազար վեց հարիւր ոսկի կը ստանայ։ Փոխ-նախագահին բացակայութեանը անոր պաշտօնը կը վարէ արտաքին գործոց նախարարը և ան ալ եթէ չըլլայ, միւս նախարարները, բաւական է որ Մ. Նահանգաց քաղաքացի ծնած և առնուազն երեսունըհինգ տարեկան ըլլան։ Ուաշինկթընէն ի վեր չորս փոխ-նախագահներ նախագահին պաշտօնը վարած են բուն իսկ նախագահը բացակայ ըլլալուն համար։ Ասոնք են Ճօն Թայլըր որ 1841ին յաջորդեց Հարիսըն զօրավարին, Միլըրտ Ֆիլմօր որ 1850ին յաջորդեց Զաքարի Թէյլըրի, Էնտրիու Ճօնսըն որ 1865ին յաջորդեց Աբրահամ Լինքըլնի և Արթուր Չէսթըր որ յաջորդեց Աբրահամ Կարֆիլտի։

—Ասոնք են Ուաշինկթընէն մինչեւ Մաք Քինլի պաշտօնավարող նախագահներուն անունները և անոնց ընտրութեան թուականները.— Ճօրճ Ուաշինկթըն (1789-1797), Ճօն Ատամս (1797-1801), Թօմաս Ճէֆըրսըն (1801—1809) Ճէյմս Մէտիսըն (1809—1817), Ճէյմս Մոնրոյ (1817—25), Ճօն Քուինսի Ատամս (1825-29), Էնտրիու Ճէքսըն (1829-37), Մարթէն վան Պիւրըն (1837—41), Ուիլեըմ Հ. Հարիսըն (մեռաւ, ապրիլ 1841), Ճօն Թայլըր (1841—45), Ճէյմս Նոքս Բոլք (1845—49) Զաքարի Թէյլըր (1849—50), Միլըրտ Ֆիլմօր (1850—53), Ֆրանքլին Բիըս (1853—57) Ճէյմս Պիւքէնըն (1857—61), Աբրահամ Լինքըլն (1861—65) Էնտրիու Ճօնսըն (1865-69), Իւլիսս Կրանթ (1869—77) Ռըթըրֆորտ Պ. Հէյզ (1877—81) Ճէյմս Աբրամ Կարֆիլտ (մեռաւ—սեպտեմբեր 1881), Չէսթըր Ալան Արթուր (1881—85) Կրովըր Քլիվլէնտ (1885—89), Պէնճամին Հարիսըն (1889—93), Կրովըր Քլիվլէնտ (1893-97) և Մաք Քինլի (1897)։

—Պ. Ուիլեըմ Մաք Քինլի ծնած է 1844 փետրուար 26ին Նայլզի մէջ, Օհիոյի նահանգ։ Ժամանակ մը բանակին մէջ ծառայելէ ետքը իրաւաբանութեան հետեւեցաւ և յետոյ Քանթոնի փաստաբաններու կաճառին մէջ արձանագրուեցաւ։ 1877ին երեսփոխան ընտրուելով նշանաւոր հանդիսացաւ՝ մաքսապաշտպանողականութեան համար ցոյց տուած եռանդովը։ 1893ին Օհիոյի կուսակալ ընտրուեցաւ. այդ ատենէն սկսաւ կարեւոր մէկ ընտրելին ըլլալ Միացեալ Նահանգաց նախագահութեան։ 1896ին նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Պրայընի դէմ։ Ինչպէս յայտնի է, անցեալ տարուան նոյեմբերին վերընտրուեցաւ առաջուընէ աւելի մեծամասնութեամբ և իրեն մրցակից ունենալով Պ. Պրայընը։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

«Տէմփս»ի կարծիքը.—Երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները։

Ֆրանսական լրագիրներու մեծ մասը համակրական յօդուածներ կը հրատարակեն Պ. Մաք Քինլիի հիւանդութեանը առթիւ։ Մասնաւորաբար Տէմփս կ'ըսէ.—«Ֆրանսացիները մասնաւոր երախտագիտութիւն մը կը տածեն Պ. Մաք Քինլիի նկատմամբ։ Սպանիական պատերազմէն ետքը, միջոց մը խռովուած երեւոյթ մը առաւ Ֆրանսայի ու Մ. Նահանգաց յարաբերութեանց հինաւուրց մտերմութիւնը։ Ուստի կարգ մը պարկեշտ միջնորդներ, չհանգուրժելով մեր մէջ տիրող համակրութեան տարբերութիւնները, և մեր կարծիքները յայտնելու եղանակը, Ամերիկայի մէջ իբրեւ թշնամիներ ներկայացուցին Ֆրանսացիները։ Ուաշինկթընի մեր դեսպանին՝ Պ. Քամպոնի միջնորդութիւնը նպաստեց դարաւոր բարեկամութեան վերահաստատուելուն, բայց Պ. Մաք Քինլի ամէն առթիւ սիրալիր խօսքեր և մտերմական ցոյցեր ըրաւ Լա Ֆայէթի ու Ռոշամպոյի հայրենիքին նկատմամբ։ Խորհրդարանին ուղղուած այն պատգամագրով, որով Պ. Մաք Քինլի իր նախագահութեան երկրորդ շրջանին բացումը կը կատարէր, շատ նպաստաւոր խօսեցաւ Ֆրանսայի նկատմամբ։ Ատոնք այն տեսակ բաներ են զորս այս միջոցիս չենք մոռնար։ Մեր համակրութիւնները կը նուիրենք Պ. Մաք Քինլիի ոչ միայն բարեկամ ազգի մը պետը ըլլալուն համար, այլ վասն զի զայն անձնապէս բարեկամ մը կը նկատենք»։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ելմտական նախարարին ճառը.— Ֆրանսայի ելմտական կացութիւնը.— Պ. Մէլինի բանախօսութիւնը։

Ֆրանսայի ելմտական նախարար Պ. Քայօ, անցեալ օր, Պոլոն Սիւր-Սորթի մէջ հացկերոյթի մը նախագահած ատեն ճառ մը արտասանելով, ըսաւ.—«Իբրեւ նախարար երեք ելմտացոյց տեսայ։ Առաջինը 1899ին՝ 70 միլիոն ֆր.ի յաւելուած մը ունեցաւ. 1900ին հաւանօրէն խիստ գոհացուցիչ յաւելումով մը պիտի փակուի։ Ասոնք սքանչելի արդիւնքներ են։ Չափազանց պէտք չէ զարմանալ թէ նուազ յաջողակ տարի մը յաջորդէ առատութեան այդ երկու տարիներուն։ Արդէն ցոյց տուի թէ խնայողութիւններ անհրաժեշտ են հանրութեան բեռները թեթեւցնելու համար. բայց մի՛ խաբուիք, երբ մերինին նման ազգ մը բանակ մը կը պահէ — զոր այնքան կը սիրենք և որուն հոգածու ենք — երբ այդ ազգը պարտաւոր է զօրաւոր նաւատորմ մը ունենալ, կարող դէմ դնելու օտար նաւատորմերուն, երբ պէտք է գործածել իր գաղթավայրերը, անխուսափելի կերպով մեծ ծախքեր պիտի ունենանք. ասոնք թէ՛ խիստ խնայողութիւն մը պարտաւորիչ կ'ընեն հանրային գործառնութեանց մէջ և թէ անխուսափելի բեռ մը առաջ կը բերեն որ նուազ ծանր պէտք է ըլլայ»։

—Նախկին նախարարապետ Պ. Մէլին ալ, Տէմիրմոնի մէջ 1870-71ի նախկին պատերազմիկներու եղբայրակցական Միութեան նախագահելով՝ կարեւոր ճառ մը արտասանեց, պաշտպանելով բանակը՝ յառաջացեալ կուսակցութիւններուն դէմ։ Պ. Մէլին ըսաւ. —«Երկիրը որ սերտ կերպով փարած է իր բանակին և որ զինուորներուն անցած պահուն յայտնած հաւատակցութիւնով միշտ կը բողոքէ այդ յարձակումներուն դէմ քիչ ատենէն այդ զգացումը ուրիշ տեսակ խանդավառութեամբ մը պիտի յայտնէ, զինուորական այն մեծ հանդէսին առթիւ որ կը պատրաստուի, և որ աշխարհի պիտի ներկայացնէ մեր գեղեցիկ բանակին ոյժը, զօրութիւնը և երկրապաշտական խանդը։ Այդ օրը, բոլոր սիրտերը անոր համար պիտի բաբախեն և ապերախտները կարելի է պիտի հասկնան որ անկարող են թէ՛ դարերու այդ մեծ գործը քանդելու և թէ՛ կործանելու դաշնակցութիւն մը որ Ֆրանսայի ապահովութիւնն է և զոր ամէն օր կատաղութեամբ կը պախարակեն, միայն այն պատճառին համար թէ այդ դաշնակցութեան առաջին պայմանն է կանոնաւոր կառավարութեան մը գոյութիւնը և մեր զինուորական իշխանութեան պահպանութիւնը։ Հանրապետութեան յարգելի պետին և աշխարհի ամենէն զօրաւոր ինքնակալութեան վեհապետին, Ֆրանսայի մեծ բարեկամին տեսակցութիւնը իրմէ ամէնէն աւելի ուրախութիւն կ'առթէ այն պատճառով որ Ֆրանսան բոլոր սիրողները, այդ օրը, մէկ հոգի միայն պիտի ունենան և թէ վայրկեան մը մոռնալով զիրենք իրարմէ բաժնող պատճառները մեծ ու անդրին կուսակցութիւն մը՝ այսինքն ֆրանսական կուսակցութիւնը պիտի կազմեն»։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Ֆրանքեւռուս վաճառականութիւնը.— Ֆրանսական գինիները.— Նահանգային խորհուրդներուն արտայայտած փափաքը.— Ռուսական յանձնախումբը։

Զարին Ֆրանսա այցելութեան առթիւ նահանգային Խորհուրդները փափաք կը յայտնեն որ ֆրանսական կառավարութիւնը ջանայ մաքսատուրքերու զեղչ մը ձեռք ձգել Ռուսիայէն, ի նպաստ ֆրանսական արտադրութեանց։ Ռուսական տեղեկագիրները կը ծանուցանեն թէ ֆրանսական Խորհրդարանը պիտի զբաղի այդ խնդրով և կը յուսացուի թէ ֆրանքեւռուս հանդէսներէն յետոյ գոհացում մը տրուի ֆրանսական երկրագործութեան և վաճառականութեան։ Ռուսական մաքսատուրքերը ծանր են շատ մը ապրանքներու համար։ Երբեմն ⁰/₀ 70ը կը գերազանցեն։ Ֆրանսական արտադրութիւնները շատ դժուարաւ կը ներմուծուին Ռուսիա։ Ֆրանքեւռուս վաճառականութիւնը, միջին հաշուով 280 միլիոնը չանցնիր. ամէնէն յաջող տարիներուն մէջ 335 միլիոնէն աւելի չէ եղած, իսկ ձախող տարիներուն մէջ 225 միլիոնի հասած է, երբ հունձքին վիճակը պէտք չի թողուր ռուսական ապրանքներուն դիմելու։ Ֆրանքեւռուս առեւտուրէն Ռուսիա է որ միշտ աւելի օգտուած է։ 280 միլիոնի միջին գումարին վրայ՝ Ռուսիա 220 225 միլիոնի ապրանք կը ծախէ իր դաշնակցին և 55 միլիոնի արժէքով միայն ապրանք կը գնէ անկէ։ Այս անհաւասարութիւնը շատոնց ի վեր ուշադրութիւնը գրաւած է Ֆրանսայի տնտեսագէտներուն և վաճառականներուն։ Անոնց վրդովումը ա՛լ աւելի կը մեծնայ, երբ կը տեսնեն որ Գերմանիա և Ռուսիա 1100 միլիոնի առեւտուր մը կ'ընեն իրարու հետ, գրեթէ հաւասար գումարներով։ Արդ, այս պահուս, երբ Ֆրանսայի մէջ գինիի առատութիւն կայ, Ռուսիա 7 միլիոնի արժէքով գինի միայն գնած է իր դաշնակցէն, մինչ տասն անգամ աւելի ֆրանսական գինի կը սպառէ անիկա։ Ասոր ճշմարիտ է որ Պորտոյիններու ու Պուրկինեոնյիններու խօսքէն նայելով, Համպուրկի և Լիւպէքի վաճառականները կը խարդախեն բերնց վաճառանիշները։ Նոյն բանը կրնայ ըսուիլ ֆրանսական ուրիշ ապրանքներու համար։ Ֆրանքեւռուս զինակցութիւնը երբեք չէ նպաստած տնտեսական փոխանակութեանց։ Հանրութիւնը կը գանգատի այդ մասին և յառաջդիմական կուսակցութիւնները իբր զէնք կը գործածեն այդ պարագան, ընդդէմ ֆրանքեւռուս հանդէսներուն։ Ֆրանսական կառավարութիւնը ըմբռնած է որ հարկ է դարման մը տանիլ այդ կացութեան։ Այս նպատակաւ բանակցութեանց ձեռնարկած է, որոնք այս պահուս, բաւական յառաջացած են։ Ֆրանքեւռուս հանդէսները վերջացածին պէս, այսինքն սեպտեմբերի վերջերը, ռուսական յանձնախումբ մը Բարիզ պիտի երթայ՝ առեւտրական խնդրով զբաղելու համար։ Հաւանական է որ եթէ Ֆրանսա զիջումներ ընէ ռուսական քարիւղին մաքսատուրքին վրայ, Ռուսիա ալ նպաստաւորէ ֆրանսական արտադրութիւնները։ Ամէն պարագայի մէջ, կը հաւատացուի թէ երկու կողմն ալ լաւագոյն տրամադրութիւններ ունին այդ մասին։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Բանամայի պարանոցին կացութիւնը.— Ձեռք առնուելիք միջոցներ.—Ալպան զօրավարին յայտարարութիւնը.— Զինուորական գործողութիւնները

Ուաշինկթըն, 6 սեպտ.—Հոս կ'ըսուի թէ Բանամայի պարանոցին մէջ երեւան եկած յարաճուն դժուարութիւններու պատճառով, լաւ պիտի ըլլայ ճշդել Մ. Նահանգաց պարտականութիւնները և պատասխանատուութիւնները։ Հարկ է գիտնալ թէ Քոլոմպիոյ հետ կնքուած դաշնադրութիւնները կը պարտաւորեցնե՞ն Մ. Նահանգները երաշխաւորել Քոլոմպիոյ վեհապետութիւնը պարանոցին ամբողջ տարածութեանը վրայ, թէ այդ երաշխաւորութիւնը միայն կը սահմանափակէ՝ երկաթուղիի սովորական միակ ճամբով և հաղորդակցութեան ուրիշ միջոցներով՝ ապրանքներու եւայլն ազատ փոխադրութիւնը։ Այդ զանազանութիւնը կարեւոր է, վասնզի այդ խնդրոյն լուծմամբն է որ պիտի որոշուի թէ մաքսանաւերը պիտի կրնա՞ն Բանամայէն ու Քոլոնէն զատ ուրիշ տեղ մը երթալ, որոնք ճամբուն վերջին կէտերն են»։

Նիւ Եորք.—Հէրըլտի Թըթօկիլէ Պարանքուիլլայէն օգոստոս 27 թուականով կը գրէ՝ Ալպան զօրավարին հետ կատարուած տեսակցութեան մը համառօտութիւնը։ Ալպան զօրավարը որ Քոլոմպիոյ ծովեզերքներուն ցամաքային ու նաւային զինուորներուն ընդհանուր հրամանատարն է, հաճոյքով կարդացեր է Հէրըլտի յօդուածները երկրին կացութեան վրայ։ Զօրավարը յարեր է.—«Հաշտարար միջամտութեան համար ըմբոստներուն, բայց ըմբոստները Քոլոնի ու Բանամայի միջեւ կատարուած փոխադրութեանց արգելելու չափ զօրութիւն չունին։ Չեմ կարծեր որ պատերազմ մը ծագի Քոլոմպիոյ և Վենէզուէլայի միջեւ, վասն զի Վենէզուէլայի ժողովուրդը հակառակ է պատերազմի։ Միակ Քասթրօ զօրավարն է որ կ'աշխատի աջակցիլ Քոլոմպիոյ ըմբոստներուն»։ Ցետոյ Ալպան զօրավարը գրաւոր կերպով սոյնպէս յայտներ է իր կարծիքը.—«Մ. Նահանգաց միջամտութեանը մասին իմ կարծիքս այն է թէ այդ միջամտութիւնը Քոլոմպիա պէտք է ուզէ, երբ անհրաժեշտ դատէ»։

Լոնտոն, 7 սեպտ.— Նիւ-Եորքէն սեպտ. 6 թուականով կը հեռագրեն թէ Քոլոմպիոյ դեսպանատունը Քարաքասի (Քոլոմպիա) կուսակալէն հեռագիր մը ստացեր է, որուն համաձայն Էքուատորի զինուորները թէ՛ ծովէ և թէ ցամաքէ Քոլոմպիա արշաւեր են։ Մինչեւ հիմա Էքուատոր բացարձակ չէզոքութիւն ցոյց տուած էր։ Այդ ընթացքին փոփոխութիւնը արդիւնք է Լէոնիտաս Բլածոյի վերջերս Էքուատորի նախագահ ընտրուելուն, վասն զի անոր ազգականները Քոլոմպիացի են և եղբայրը՝ Ճուլիօ Բլածօ, Քոլոմպիոյ ըմբոստներու կուսակցութեան պետն է։ Քալիէն (Քոլոմպիա) վաւերական աղբիւրէ առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Էքուատոր լաւ սպառազինուած բանակ մը և մարտանաւեր ունի։

ԼԱ ՀԷՅԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Պէլճիքայի արտաքին գործոց նախարարը եւ Լա Հէյի իրաւարարական Ատեանը.— Տէրութիւնները ի՛նչպէս կը կարգադրեն իրենց վէճերը։

Էնտեբանտանս Պէլժ կը ծանուցանէ թէ Պէլճիքայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Պէրնաէրթ որ տակաւ Տէքամ-Տավիտի հետ Պէլճիքայի ներկայացուցիչն էր Լա Հէյի Խաղաղութեան Համաժողովին մէջ, իր հրաժարականը տուեր է Լա Հէյի իրաւարարական Մշտնջենաւոր Ատեանին անդամակցութենէն։ Պ. Պէրնաէրթի հրաժարականը բողոք մըն է կարգ մը տէրութեանց այն ընթացքին դէմ, որոնք իրենց վէճերը կարգադրելու համար երբ պէտք ունենան իրաւարարութեան, մասնաւոր իրաւարարներու կը դիմեն, փոխանակ առկախ խնդիրները ենթարկելու Լա Հէյի իրաւարարական Ատեանին. օրինակի համար վերջերս Ֆրանսա և Չիլի Սէրէժան Սալամանիի և «Վայմ»ի գործերուն համար իրաւարար ընտրեցին Պ. Լամալէժոնը։ Ֆրանսայի մէջ Պ. տ'Էստուրնէլ տը Քոնսթան բողոքեց այդ եղանակ կարգադրութեան մը դէմ և Թանի մէջ հրատարակեց նամակ մը, որուն մէջ կ'ըսէր թէ տէրութիւնները կը ջանան անօգուտ դարձնել այն գործնական արդիւնքները զորս Խաղաղութեան Համաժողովը կրնար արտադրել, միեւնոյն ատեն ամլութեան դատապարտելով իրաւարարական Մշտնջենաւոր Ատեանին գործը, այսինքն առիթ չընծայելով անոր՝ իր այնքան օգտակար պաշտօնը կատարելու ի նպաստ աշխարհի խաղաղութեան։ Պրիւքսէլի ֆրանսական թերթը կ'աւելցնէ թէ, խաղաղասէրներու թախանձանքին վրայ, Պ. Պէրնաէրթ իր հրաժարականը ետ առեր է։ Կ'երեւայ թէ Լա Հէյի իրաւարարական Ատեանին միւս անդամներն ալ Պ. Պէրնաէրթի պէս կը խորհին, որովհետեւ ամէնքն ալ մտադիր են եղեր իրենց հրաժարականը տալ, եթէ խաղաղասէրներու սախալումները ետ չեկեցնէին զանոնք՝ իրենց նախկին որոշումէն։

ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ

Նախարարապետին ծրագիրը.—Գաղթականութիւնը դէպ ի Աւստրալիա.—Չինացի գործաւորները.— Անգլիոյ լրագիրներուն կարծիքը։

Անգլիոյ լրագիրները քանի օրէ ի վեր շատ կը խօսին օրինագիծի մը վրայ՝ զոր Աւստրալիոյ նախարարապետը մօտերս պիտի մատուցանէ դաշնակցութեան Խորհրդարանին։ Այդ օրինագիծին նպատակն է առնէ վերջ տալ բոլոր օտար գործաւորներու, նոյն իսկ անգլիական, Աւստրալիա գաղթելը։ Աւստրալիոյ ընկերվարական կուսակցութիւնը նպաստաւոր է այդ օրինագիծին և այնպէս կը նկատէ թէ տարիկ տրամաբանական հետեւանքն է Աւստրալիոյ քանի մը երկիրներուն կողմէ վերջին տարիներս ձեռք առնուած միջոցներուն, բոլորովին արգիլելու համար սեւամորթ, Չինացի և ուրիշ գործաւորներու Աւստրալիա գաղթելը։ Անգլիական լրագիրներէ մէկ քանին խըստիւ կը քննադատեն այդ օրինագիծը և կը յայտարարեն թէ անոր ընդունուիլը ցաւալի պիտի ըլլայ, վասն զի նոյն իսկ զայն յղացած ըլլալու պարագան նպաստաւոր երեւոյթ մը չունի անոնց համար որ այսօր կը վարեն Աւստրալիոյ նոր դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը։ Անգլիական լրագիրները կը յարեն թէ տարիկ ցոյց կու տայ որ դաշնակցային կառավարութիւնը ծայրայեղ մաքսապաշտ զգացումներով առաջնորդուած է, զգացումներ որոնք այդքան բացարձակ կերպով յայտնուած չէին։ Եթէ նախարարները իրենց ժողովուրդին առեւտրական ու ճարտարարուեստի շահերը նպաստաւորել կը կարծեն, և ազգային արտադրութիւնները պաշտպանել կ'ուզեն՝ ծանր մաքսերու ենթարկելով օտար ապրանքները, շատ պախարակելի է, կ'ըսեն անգլիական լրագիրները, միեւնոյն եղանակով պաշտպանել ազգային աշխատութիւնը և թող չտալ օտար գործաւորներու իրենց ջանքերուն արդիւնքը տանիլ որ և է երկրի մէջ։ Աւստրալիոյ աշխատաւորները օտար, մանաւանդ սեւամորթ, չինացի և ուրիշ գործաւորներու գաղթականութեան արգիլումը պահանջելով, պաշտպանած ըլլալ կը կարծեն բարձր օրականի և աշխատութեան կարճ ժամերու դրութիւնը, այսինքն թէ այդ մաքսապաշտութիւնը պիտի գործադրուի ի վնաս ընդհանուր սպառողներու, վասն զի օրականները եթէ բարձր ըլլան, անմիջական պէտքերու բոլոր ապրանքներուն և բանուածներուն գինները պիտի բարձրանան, բարձրացում մը որուն հետեւանքը բոլոր սպառողները պիտի կրեն անխտիր։ Անգլիական լրագիրները կ'ըսեն թէ այդ օրինագիծը եթէ ընդունուի, Աւստրալիոյ տնտեսական զարգացումը պիտի վտանգուի, և մեծ դաշնակցութիւնը այն տեսակ դժուարութիւններ պիտի ունենայ, որոնք անպատճառ ազդեցութիւն մը պիտի ունենան անոր տնտեսական ու ճարտարարուեստի և հետեւաբար քաղաքական զարգացմանը վրայ։ Անգլիական լրագիրները կը հարցնեն թէ Աւստրալիոյ Խորհրդարանը պիտի ընդունի՞ այդ ծրագիրը։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

500 միլիոնի փոխառութիւն մը.—Հանրօգուտ շինութիւններ.—Հունգարիոյ ճարտարարուեստը.—Իր տկարութեան պատճառները։

Հունգարական կառավարութիւնը, այս տարուան ընթացքին մէջ, 500 միլիոնի փոխառութեան օրինագիծ մը պիտի ներկայացնէ, որ կարգ մը հանրօգուտ շինութեանց պիտի յատկացուի։ Այդ շինութիւններէն ամէնէն գլխաւորն է Բէչթայէն Զէկետին շինուելիք ջրանցքը։ Առեւտրական նախարարը արդէն իսկ պաշտօն յանձներ է այդ նախարարութեան դիւանապետ Պ. Լուի Հոսուարթի՝ ուսումնասիրել ջրանցքին վայրը։ Ասիկա կ'ապացուցանէ թէ լուրջօրէն կը զբաղին այդ խնդրով։ Այդ փոխառութեան գումարով պիտի հոգացուին ծախքերը Բէչթայի մէջ Դանուբի վրայ շինուելիք առեւտրական նաւահանգիստին, Թրանսիլվանիոյ երկաթուղիներուն և կեդրոնական երկաթուղիի մեծ կայարանի մը՝ Բէչթայի մէջ։ Կը յուսացուի որ այս ձեռնարկները մեծապէս նպաստեն երկրին վաճառականութեան ու ճարտարարուեստին, որոնք հակառակ առեւտրական նախարարին թափած բոլոր ճիգերուն, կայուն վիճակ մը ունին հիմա։ Անտարակոյս յանցանքը նախարարին չէ, քանի որ որ և է ջանք չի խնայեր Հունգարիան զերծ պահել օտար ճարտարագործութեան դիմելէ։ Կը բաւէ միայն ըսել թէ, շնորհիւ առեւտրական նախարարին, վերջին երկու տարիներուն մէջ 66 նոր գործարաններ հաստատուած են Հունգարիոյ մէջ 64,925,000 ֆր. դրամագլխով։ Ինչ որ արգելք կ'ըլլայ Հունգարիոյ ճարտարագործական արագ զարգացման, դժբաղդաբար պակաս է, զոր ամէն բանէ առաջ պէտք է վերացնել Հունգարիոյ ազնուականութեան դասակարգին այն անտարբեր ընթացքն, որով ճարտարագործական ձեռնարկներու մէջ չի մտներ։ Մինչ Ֆրանսայի, Գերմանիոյ և նոյն իսկ Աւստրիոյ մէջ՝ ազնուականները չեն քաշուիր ճարտարարուեստական հաստատութեանց հիմնուելուն մասնակցիլ, հունգարացի ազնուականական դասակարգը տարիկ անարժան զբաղում մը կը նկատէ իրեն համար։ Իր բազմաթիւ սեփականութեանց հասոյթները կը պառկեցնէ պետական տոկոսաւոր արժէթուղթերու, և արտասահմանի մէջ կը ծախսէ զանոնք։ Եթէ այսպէս չըլլար, Հունգարիա, երկար ատենէ ի վեր, պիտի կրնար ունենալ այնպիսի ճարտարագործութիւն մը, որ բաւէր իր պէտքերուն։ Այն ատեն Հունգարիա այնքան մեծ գումար մը չպիտի վճարէր արտասահմանէն գնած ճարտարագործական ապրանքներուն համար, որուն հետ բաղդատմամբ հողագործական արտադրութեանց արտածութիւնը շատ աւելի քիչ է հիմա։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Միւթէսարըֆի տարիճան տրուեցաւ Մախսուսէի վարչութեան հաշուակալ Իսհագ Թէվֆիգ էֆ.ի։

—Ներքին գործոց նախարարութեան փաստաթղթոց օգնական անուանուեցաւ մաքսային վերատեսչութեան իրաւագէտ խորհրդականի օգնական Րիֆաթ պէյ։

—Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Բեդերսպուրկի գիտական կաճառին անդամ Պ. Ալեքսանդր Քովալեւսքիի, Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ առողջապահութեան վաճառական Կիւլպէնկեան Գարաբէտ էֆ.ի, Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Գարթալի նախ. Հիւսէյին Շէվքէթ էֆ.ի, Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Սէլանիկի Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ Նուրուլլահ պէյի։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ ծովային նախարարութեան հաշուակալութեան դիւանին ատենադպիր Խալիլ էֆ.ի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կայս. տնտեսական Դան ձեռն վարչական Խորհուրդին ատենադպիր Պէտրի պէյի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Բեդերսպուրկի գիտական կաճառին անդամ Պ. Քովալեւսքիի աղջկան՝ Բեդերսպուրկի բժշկական վարժարանէն վկայեալ և նոյն վարժարանին ուսուցչի օգնական Օր. Վէրա Քովալեւսքիի։

—Արծաթէ շքադրամ՝ ոսկերիչ Գաբրագոս Արթին աղայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ.—«Երէկ իրիկուն չորեքշաբթի կայս. պալատան մէջ կայս. հացկերոյթ մը տրուեցաւ, որուն ներկայ գտնուելու պատիւը ունեցան օտար տէրութեանց բոլոր դեսպանները, Եգիպտոսի Բարձ. Խտիվը, Մեծ-Եպարքոսը ու միւս նախարարները, Վեհ. Սուլթանին փեսայ Ֆէրիտ փաշա, պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ Թիւրքխան փաշա, Հաշուակալութեան Ատեանին նախագահ Հասան Ֆէհմի փաշա, Մաքսային վերատեսուչ Նազիֆ փաշա, միւշիր Մահմուտ փաշա, Տէֆթէրխանէի վերատեսուչ Զիհնի փաշա, անտառներու, հանքերու և երկրագործութեան նախարար Սէլիմ Մէլհամէ փաշա. Բարիզի սամ. դեսպան Միւնիր պէյ, Հռոմի սամ. դեսպան Րէշիտ պէյ, Պուլկարիոյ կայս. գոմիսէր Նէճիպ էֆ. Մէլհամէ, Վեհ. Սուլթանին փեսայ Ահմէտ, Խալիլ, Նուրէտտին ու Քէմալէտտին փաշաները և պալատական պաշտօնեաներ։

—«Երէկ, չորեքշաբթի, Իտալիոյ նոր դեսպան տը Մալասփինա մարքիզը, իր յանձնաթուղթերը մատուցանելու համար, հետեւորդներովը ու հանդիսական արարողութեամբ կայս. պալատ գնաց և պատիւ ունեցաւ պաշտօնապէս ներկայանալու Վեհ. Սուլթանին։ Ցետոյ դեսպանը ու հետեւորդները, ըստ սովորութեան, Բ. Դուռը երթալով այցելութիւն տուին Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին։»

ԻՏԱԼԻՈՅ նոր դեսպան Քարգոնարա տի Մալասփինա մարքիզը, ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնական Ջեկոյցէն, երէկ կայս. պալատ գնաց իր յանձնաթուղթերը մատուցանելու համար։ Դեսպանը ու պաշտօնեաները, երէկ, շոգեմակոյկով Թարապիայէն Տոլմա Պաղչէ հասան ժամը 7ին և ընդունուեցան Խարիճիէի արարողապետ Ղալիպ պէյի ու օգնականին՝ Հիլմի պէյի կողմէ որոնք կայս. պալատ առաջնորդեցին դեսպանը ու հետեւորդները՝ պալատական կառքերով։ Առաջին կառքին մէջ բազմեցան դեսպանը ու Ղալիպ պէյ, երկրորդին մէջ՝ խորհրդականը ու Հիլմի պէյ և ուրիշ չորս կառքերու մէջ ալ դեսպանին հետեւորդները։ Դեսպանին գրաւած կառքին առջեւէն պալատական հեծեալ յիսնապետներ կ'երթային։ Կայս. պալատան մէջ արարողապետ Իպրահիմ պէյ ընդունեց դեսպանը և առաջնորդեց ընդունելութեանց դահլիճը։ Քանի մը վայրկեան հանգիստ առնելէ ետքը, Քարգոնարա տի Մալասփինա մարքիզը պատիւ ունեցաւ պաշտօնապէս ներկայանալու Վեհ. Սուլթանին և մատոյց յանձնաթուղթերը։ Դեսպանը այդ առթիւ բանախօսութիւն մը արտասանելով, յայտարարեց թէ պիտի աշխատի աւելի ամրապնդելու Թուրքիոյ և Իտալիոյ միջեւ եղած բարեկամական ու մտերմական յարաբերութիւնները։ Վեհ. Սուլթանն ալ բարեհաճեցաւ պատասխանել և ըսել թէ փափաքող է որ երկու տէրութեանց բարեկամական յարաբերութիւնները աւելի ամրապնդուին և բազմանան։ Ցետոյ դեսպանը ու հետեւորդները ուրիշ սրահի մը մէջ պատուասիրուեցան օշարակներով ու սուրճով։ Քիչ վերջը դեսպանը ու հետեւորդները դարձեալ պալատական կառքերով մեկնեցան կայս. պալատէն և Պէշիքթաշի ու Գալաթիոյ ճամբով Կամուրջը անցան և Բ. Դուռը գացին։ Տը Մալասփինա մարքիզ հոն ընդունուեցաւ արարողապետի օգնական Ֆէթհի պէյի կողմէ և առաջնորդուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին մօտ։ Բարձր. Խալիլ Րիֆաթ փաշա մեծ սրահին մէջ ընդունեց դեսպանը որ ներկայացուց արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշային։ Տը Մալասփինա մարքիզը իր հետեւորդները ներկայացուց Մեծ-Եպարքոսին։ Դեսպանը ու հետեւորդները օշարակներով ու սուրճով պատուասիրուելէ յետոյ Բերայի դեսպանատունը գացին։ Բ. Դրան բակին մէջ զինուորական նուագածուներու խումբ մը նուագեց դեսպանին հոն ժամանելու և մեկնելու միջոցին։ Ընդունելութեան պահուն Մեծ Եպարքոսը ու արտաքին գործոց նախարարը պաշտօնական համազգեստ կը կրէին։

—Մեծ-Եպարքոսը ու արտաքին գործոց նախարարը, պաշտօնական համազգեստով, քիչ ետքը, Իտալիոյ դեսպանատանը գացին ու փոխադարձ այցելութիւն տուին։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ԲԱՐԱՓԸ.— Գերմանիոյ դեսպանատան գործակատար Պարոն Ֆոն Վանկէնհայմ, երէկ, առաջին թարգմանին և դեսպանատան պաշտօնեաներէն մէկ քանիին հետ, շոգեմակոյկով Հայտար Փաշա գնաց, քարափին ու նաւահանգիստին շինութիւնները աչքէ անցնելու։ Անատոլըի երկաթուղիներու տեսչական Խորհուրդին նախագահ տոքթ. Զանտէր և փոխ-նախագահ Պ. Հիւկէնէն ընդունեցին զանոնք ու հարկ եղած բացատրութիւնները տուին։ Ցետոյ տոքթ. Զանտէր կայարանին մէջ սեղան մը տուաւ ի պատիւ Պարոն Ֆոն Վանկէնհայմի ու հետեւորդներուն։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպան Պ. Զինովիէվ, Քոլքիս պահականաւով, երէկ իրիկուն Մուտանիա գնաց, ուրկէ Պրուսա պիտի երթայ և երկուշաբթի Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

Պ. ՔԱՒԼԻ ՍԹԷՖԱՆՈՎԻՉԻ եղբայրը Պ. Եանի Սթէֆանովիչ հեռագրեր է հոս թէ Կ. Պոլիս գալու համար նախապէս բժիշկներէն խորհուրդ պիտի հարցնէ թէ իր առողջական վիճակը թոյլ կու տա՞յ այդ ուղեւորութիւնը կատարելու, բայց խնդրուեր է որ կարելին ընէ Կ. Պոլիս գալու համար։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ.—Պուլկարիոյ բանակին երկրորդ կիսազօրքին հրամանատար Խրիսթով գնդապետը, կ'ըսէ Մոնիթէօր, սերպեւպուլկարական սահմանագլուխը գացեր է՝ միջադէպի մը կարգադրութեանը համար։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ դատական նախարարը կարգեր է այն յանձնաժողովը որ պիտի կատարէ ամբաստանութեան ենթարկուած նախկին նախարարներու քննութիւնները։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ.—Վիէննական լրագիր մը կ'ըսէ թէ Պուլկարիա գտնուող ռումանական հպատակները հրաման ստացեր են՝ Ռումանիա երթալու Պուլկարներուն անցագիրը տասնըհինգ օրուան տեւողութեան մը համար միայն «վիզէ» ընել։

ՌՈՒՄԱՆԱՑԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ.—Պուքրէշի համալսարանին ուսանողները և ուսուցիչները, որոնք Յունաստան կ'երթան զբօսական պտոյտի համար, առջի օր Վոսփորէն անցան իտալական Մոնգէնէկրօ շոգենաւով։ Ռումանական ու հելլենական դրօշներ պարզուած էին։ Շոգենաւին մէջ բազմաթիւ կիներ ալ կային։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Լ. Հէրըլտի մէջ կը կարդանք.—«Թղթատարական վերատեսչութիւնը յարմար դատեց Ղալաթիոյ Նամակատան տեղական թղթատարական ճիւղը Պոլիս փոխադրել։ Հարկաւ իր պատճառները ունի, բայց սա ալ ստոյգ է թէ բաւական դժուարութիւն կը պատճառէ Բերայի ու Ղալաթիոյ գործի տէրերուն՝ մեծ յապաղում մը յառաջ բերելով։ Կը խնդրուի մեզմէ խնդրել Թղթատարական վերատեսչութենէն թէ միթէ կարելի չէ՞ որ ետ առնէ այդ որոշումը և կամ միջոց մը խորհուի Պոլսոյ ու Ղալաթիոյ գործի տէրերուն պահանջումները միանգամայն գոհացնելու համար»։

ՄՈՒՍՍՈՒԼԻ նախորդ կուսակալ Հաքիմ պէյ, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանելով ուղղակի կայս. պալատ գնաց։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Պետական Խորհուրդը նկատողութեան առած է ապահովագրական Իւնիոնի և ուրիշ Ընկերութեանց դիմումները՝ կայս. կառավարութեան կողմէ պաշտօնապէս ճանչցուելու և արձանագրութեան գործողութիւնները կատարելու համար։ Պետական Խորհուրդը խորհրդակցութիւն կը կատարէ, որպէս զի, ինչպէս կ'ըլլայ ուրիշ երկիրներու մէջ, այդ Ընկերութիւնները նախ դրամական աւանդ մը յանձնեն և յետոյ մուրհակ մը տան թէ օսմ. կառավարութեան ներկայ ու ապագայ օրէնքներուն պիտի համակերպին և ծագելիք դատերը օսմ. դատարաններուն առջեւ տեսնուելուն պիտի հաւանին։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ նաւատորմ մը, այս շաբթու, Պէյրութի նաւահանգիստը պիտի այցելէ և յետոյ Իզմիր պիտի երթայ։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Քիլիսոյի Գրիգոր

անուն արհեստաւոր մը, կ'ըսէ Իգտամ, ժամանակէ մը ի վեր հնութեանց վաճառականութիւն ընելով մեծաքանակ հնութիւններ Եւրոպա փոխադրելուն համար, տեղական կառավարութիւնը կը հսկէր անոր վրայ։ Անցեալները իմացուեր է որ Գրիգոր հնութիւններ տարած է Իսքէնտէրուն և անկէ Ատանայի ճամբով Մերսին գացեր է. ուստի Ատանայի մէջ այդ անձը ձերբակալուեր է քովը գտնուած հնութիւններով։ Գրիգոր յարաբերութիւն հաստատած էր Հալէպի եւրոպական վաճառականներուն և Իսքէնտէրունի ու Պէյրութի հնութեանց յանձնակատարներուն հետ. ուստի Անտիոքի մէջ և ուրիշ տեղեր շատ մը թանկագին հնութիւններ ձեռք անցուցած և Եւրոպա փոխցուցած է։ Կրթական պաշտօնեաները, այս անգամ անոր ձեռքը գտնուած հնութիւնները, արժէքը առանց նկատողութեան առնելու, գրաւեր և Գրիգորէն ալ օրէնական տուգանքը գանձեր են։ Գրաւուած առարկաները կրթական նախարարութեան ղրկուած են։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Եգիպտոսի մաքսատան տեսուչը հրահանգ ուզեց մաքսային վերատեսչութենէն թէ օտար հիւպատոսներու վերաբերող ոգելից ըմպելիները, որոնք մանիֆէսթոյին մէջ նշանակուած չեն, առանց մաքսի պէ՞տք է անցնին թէ ոչ։

—Մաքսային վերատեսչութենէն հրահանգ խնդրուած է թէ Եգիպտոսի արտադրութիւններէն Պոլսոյ ղրկուած շաքարները և այլն պէ՞տք է արտօնել որ Թրանսիթի ճամբով Պարսկաստան արտածուին։

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ հողային բերքերուն համար այս տարի թէև կը յուսացուէր որ առատ պիտի ըլլան, սակայն վերջերս տեղացած հեղեղանման անձրեւները ի դերեւ հանած են այդ յոյսերը։ Այս տարի թէև, ուրիշ տարիներու հետ բաղդատելով, Սէլանիկի հրապարակին վրայ առեւտրական գործառնութիւնները շատ սահմանափակ են, սակայն ասկէ պէտք չէ հետեւցնել թէ առեւտրական գործառնութիւնները գէշ պիտի ըլլան, վասնզի տակաւին չը քաղուած ագիլազօրեններն և այլն գոհացուցիչ վիճակ մը ունին, որով առաջ գալիք բացը պիտի գոցուի։ Նաեւ այս տարուան բերքին տեսակը լաւ է. միւս կողմէ Եւրոպայի զանազան տեղերը հունձքերը աւրուած են, որով գանգատելու պատճառ մը չկայ։

ԴԱՏԱՐԿԱՊՈՐՏՆԵՐ.— Իզմիրի ոստիկանութիւնը, կ'ըսէ Իգտամ, հելլենական շոգենաւով մը երկրէն արտաքսեր է չորս դատարկապորտներ, որոնց երեքը հայ և միւսն ալ հրեայ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի քաղաքային ճիւղին դասախօսութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ շաբաթ օր՝ սեպտ. 1։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպանին կինը, երէկ, մեկնեցաւ Կ. Պոլսէն՝ Արեւելեան Ճէ պըլընթ-ցով։

ՊԱՐՍԻԿ կառավարութիւնը Առիւծ և Արեւ պատուանշանի երրորդ աստիճանը տուաւ ոստիկանութեան նախարարութեան քննիչ Թէրգուրգին նախագահ Մէհմէտ Ալի էֆ.ի։

ՀԷՐԷՔԷԻ կայս. գործարանին մէջ նոր մեքենաներ զետեղուած են, որով կերպասներու և այլն պատրաստութիւնը աւելի շուտով պիտի կատարուի. Այդ կերպով նոյն գործարանին արտադրութիւնները աւելի աժան գինով պիտի ծախուին։ Վաճառման ճիւղերը պիտի շատցուին, և մասնաւոր Բերայի մէջ նոր ճիւղ մը պիտի հաստատուի. Նաեւ Եգիպտոսի, Սէլանիկի ու Իզմիրի մէջ։

ԼՈՆՏՈՆԻ մէջ գումարուելիք հեռագրական միջազգային համաժողովին՝ օսմ. կառավարութեան կողմէ ներկայ պիտի գտնուի հեռագրական վերատեսչութեան ճարտարագէտներու դիւանին անօրէնի օգնական Մէհմէտ Էմին էֆ.։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու Թղթատարական վերատեսչութեան մէջ «Շրջաբերականութեանց ու գանձումներու դիւան» անունով նոր դիւան մը կազմուելով, տեսուչ կարգուեցաւ Գարեգին էֆ. միւմէյիզ՝ Արիֆ էֆ. և քարտուղար՝ Հաճի Մահմուտ. Օսման ու Պէհճէթ էֆ.ները։

ԱՑՏԸՆԻ կրթական յանձնաժողովին անդամներէն, կ'ըսեն Թուրք լրագիրները, երեք հազար ղրուշի գումար մը գողցուեր է։

«ՆՈՐԱՆՄՈՐ» շոգենաւին ընկղմելուն առթիւ Պոլսոյ ժամերէն կը գրեն թէ չափէն աւելի բեռնաւորուած ըլլալը պատճառ եղեր է արկածին։ Այդ շոգենաւը Պ. Մանթաշեվի հաշւոյն 222,000 սնտուկ քարիւղ բեռցեր էր Պոմպէյ տանելու համար։ Թէ՛ ապրանքներուն և թէ շոգենաւին արժէքը 120,000 անգլիական ոսկի կը հաշուի։

—Կ'ըսուի թէ Պ. Մանթաշեվի հաշւոյն քարիւղ բեռցած օսմ. առագաստանաւ մըն ալ Ցրտայինի բուցերը ընկղմեր է և նաւաստները խեղդուեր են։

ԺԱՆՏԱԽՏ.— Երկուշաբթի օրը Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտէ մէկ դէպք պատահեր է և Բոռ Սայիտի մէջ՝ երկու, որոնց մէկը մեռցաւ։

ՀԻՄՐԸ ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՓԱՇԱՅԷՆ կը գրեն թէ «մելիսուիհ» մեծաքանակ միջատներ է այգիներուն և բանջարեղէնի պարտէզներուն։ Սեխերը թէև առատ, բայց շատ միջատուած են։ Այգիներու միջատուելուն հետեւանքով ոգելից ըմպելիներու գիները բարձրացած են։ Արմտիքները գոհացուցիչ վիճակի մէջ են։

ԱՄԱՍԻԱՅԷՆ բողոքի նոր հեռագիրներ ուղղուեր են Ֆէնէրի Պատրիարքարանը՝ տեղւոյն Յունաց մետրապոլիտ Տ. Անթիմոսի դէմ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ Ղալաթիոյ, Բերայի ու Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ շաբաթ 1)14 սեպտ.։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Սէրէզէն կը գրեն թէ զինուորներ ղրկուեր են ձերբակալելու այն աւազակները որոնք քաղաքէն երեք ժամ հեռուն գտնուած Բրոտրոմոս վանքին հովիւներու ոչխարը լեռը տարած են։ Երկու տարի առաջ դարձեալ նոյն վանքին մատակարարը լեռը տարուած էր։

ԹԷՔԻՐՏԱՂԷՆ կը գրեն Մոնիդեօն.ի. —«Կիրակի իրիկուն ոճրագործութեան յանդուգն փորձ մը կատարուեցաւ եւրոպական թաղին մօտ Պ. Տէմոսթէն Սուավոնի վրայ որ պատոյտ մը կը դառնար։ Պ. Սուավոնի կրցաւ ազատիլ, վրան գտնուած դրամները տալով յարձակողին։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց այդ չարագործութեան հեղինակը, որուն անունն է Ցովհաննէս։»

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ դատեց Լութֆի անուն մարդ մը որ Լանկայի մօտ ոստիկանութեան պաշտօնեայ Ճէմալ էֆ.ն սպաննած ըլլալուն համար ամբաստանուած էր։ Լութֆիի ոճրը հաստատուելով, դատապարտուեցաւ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԱՐԿԱԾ ՄԸ. — Խարբէ Գարուի կողմը, երէկ, սայլի մը ձիերը խրտչելով սկսան քառասմբակ արշաւել և Միխալ անուն մարդու մը տունէն ներս մտան, վասն զի դուռները բաց էին։ Միխալի կինը որ նոյն պահուն տան բակը կը գտնուէր, այդ անկոչ հիւրերը տեսնելով սարսափահար մնաց. կինը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ և հիւանդանոց տարուեցաւ։ Սայլապանը ձերբակալուեցաւ։

Ազգային Լուրեր

Իզմիրէ մեր Թղթակիցը կը գրէ մեզ թէ Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը, առաւօտեան ժամը 9ուկէսին (Ք. Ե.) ի դիմաց հայ ժողովուրդին՝ Սրբազան Առաջնորդը, քահանաներ ու պաշտօնական անձեր երգեցիկ մանկանց խումբին հետ կառքերով գացեր են կառավարութեան դուռը, ըստ սովորութեան շնորհաւորելու 26րդ բարեբաստիկ տարեդարձը մեր Վեհափառ Ինքնակալին։ Մաքսուտ էֆ. Փափազեանի (առաքելեանց ուսուցիչ) պատրաստած մէկ հակերգ երաժշտածոն կարդացուեր է, որուն յաջորդեր է երգեցիկ մանկանց խումբին մէկ սիրուն երգը, զոր ձայնագրած էր ծանօթ երաժշտագէտ Լեւոն էֆ. Չիլինկիրեան։ Շնորհաւորական ու բարեմաղթական արտայայտութիւններէ յետոյ Առաջնորդ հայրն ու իր հետեւորդները հրաժեշտ առեր են կրկին մաղթանքներ ընելով Նորին կայսերական Վեհափառութեան արեւշատութեան համար։

—Բալուէն կը գրեն մեզ յուլիս 18 թուականով. «Բալուի և յարակից Վիճակաց Առաջն. Տեղապահ Տ. Նիկողայոս Ծ. Վ. Պրանկիլեան՝ որ ուխտի ամսոնէ ի վեր Բալու կը գտնուէր, Յուլիս 7ին իր թեմերէն այցելութիւն մը տալու համար Բալուէն մեկնեցաւ դէպի Արղնի-Մադէն, ուր ժողովրդեան կողմէ սիրալիր ընդունելութիւն մը գտաւ. առաջին առթիւ աշխատեցաւ դպրոցի բարեկարգութեան, և տարի մը ի վեր հրաժարեալ հոգաբարձութիւնը կրկին պաշտօնի կոչելով խրատներով յորդորեց որպէս զի հոգ տանին դպրոցին յառաջդիմութեան։ Մադէնէն ուղղակի Բարձրահայեաց Ս. Աստուածածնի վանքը այցելելով մեկնեցաւ Տիգրանակերտ, նախ իր պաշտօնագիրը Վսեմ. կուսակալին ցոյց տալու, երկրորդ յիշեալ վանքին կարգ մը պակասները լրացնելու համար։ Վսեմ. կուսակալը ամենայն սիրով և յօժարութեամբ կարդաց պաշտօնագիրը և անմիջապէս Չերմուկի քաղաքապետին ուղղեալ յանձնարարական մը շնորհեց անոր։ Տ. Նիկողայոս Ծ. Վ. ուսման ու գիտութեան բարեկամ ըլլալով այցելեց Տիգրանակերտի դպրոցները, ու ներկայ գտնուեցաւ ամառուան տարեկան քննութեանց, իր խրատներն ու քաջալերութիւնները նուիրեց ուսուցչաց և աշակերտաց. կիրակի առաւօտ Ս. Կիրակոս եկեղեցւոյն մէջ ազդու քարոզ մը խօսելով մատնանիշ ըրաւ ուսման և գիտութեան օգուտները։ Յորդորեց նաեւ որ ամէն ջանք և աշխատութիւն չխնայեն կրթական գործին։

«Ինչպէս ըսինք, Տ. Նիկողայոս Ծ. Վ. Ս. Աստուածածնի վանքին բերած արծաթեղէններով սիրտ մը և եկեղեցւոյ համար ալ զանգակ մը ձուլել տալով վերադարձին վանք հաս դիմելով իրենց յարմար տեղերը դնել տուաւ։ Այս հոգեւոր պարտականութիւնը կատարելէ վերջ յուլիս 11ին եկաւ Չերմուկ, ներկայացաւ տեղւոյն քաղաքապետին, ուրկէ ընդունեցաւ յարգանք և պատիւ։ Քաղաքապետը որ խիստ քաղաքավար բնաւորութեան տէր մէկն է, հետեւեալ առաւօտ մէկ քանի պաշտօնէից հետ միասին փոխադարձ այցելութիւն տալով ամենայն շնորհալութեամբ մեկնեցաւ։ Յուլիս 15 կիրակի առաւօտ Նիկողայոս Վրդ. պատարագեց Ս. Ծնունդ եկեղեցւոյ մէջ, խիստ իմաստալից քարոզ մը խօսելով։ Խոստացաւ նաեւ գալ Ս. Պատրիարք Հօր որ Չերմուկի դպրոցին ի նպաստ յատկացուած կէս ոսկի ամսականը փութացնէ ղրկել։ Պատարագին ներկայ էին Տիգրանակերտի Յունաց մետրապոլիտը և իր սարկաւագը. նոյնպէս կարգ մը Յոյներ. Ս. Աստուածածնի միաբաններէն Տ. Յակոբոս վարդապետ։ Տեղւոյն Ասորւոց Տ. Զաքարիա քահանան կը սպասաւորէր և խուռն բազմութիւն մը ամենայն ակնածութեամբ կ'ունկնդրէր։ Պատարագէն վերջ հիւրերը Առաջնորդարան գացին ու սուրճ խմեցին և տեղւոյն առաջնակարգ ազգայիններէն Եգիա էֆ. Խումէրեանի տունը ճաշի հրաւիրուեցան։ Ճաշէն առաջ մետրապոլիտը արաբական լեզուով կարդաց սեղանի օրհնութիւնը, իսկ ճաշէն վերջ Տ. Նիկողայոս Ծ. վարդապետ։ Կէս ժամ ետքը հիւրերը մեկնեցան, իսկ Տ. Նիկողայոս Ծ. վարդապետ կարգ մը եկեղեցական ու դպրոցական խնդիրներ կարգադրելէ վերջ չորեքշաբթի ժամը երկուքէն վերջ մեկնեցաւ դէպի Չնքուշ։»

—Տնտեսական Ատեանը երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ ատենապետութեամբ Ասլանեան Գէորգ էֆ.ի և հետեւեալ խնդիրներով զբաղեցաւ.— Եէնիգաբուի Թաղ. Խորհուրդին մէկ գիրը նկատողութեան առաւ որ կը վերաբերէր Ցակոբ և Թէնսուֆ Պէտէլեաններու կտակի խնդրոյն, և ընդունելի գտնելով եղած առաջարկութիւնը, արտօնեց Թաղ. Խորհուրդը կատարել փոխանցման գործողութիւնը։—Նկատողութեան առնելով Եէնիգաբուի Թաղ. Խորհրդոյ պատասխանագիրը՝ Վանեցի Ա. Ա. գումար Զէբէճեանի կողմէ 1881 թուականին Եէնիգաբուի եկեղեցւոյ կտակուած Իմամէլի խանի սենեակներու մասին, և լսելով միանգամայն նոյն Թաղ. Խորհուրդին ներկայացուցչին բերանացի բացատրութիւնները, կարգադրեց անոնց եկամուտը և հարկ եղած հրահանգը տուաւ Թաղ. Խորհուրդին։ —Գասըմ Փաշայի Թաղական Խորհուրդը իր պաշտօնավարութեան համարատուութեան հետ մատուցած էր նաեւ իր հրաժարականը։ Խորհուրդը Կեդր. Համարակալութեան միջոցաւ Թաղ. Խորհրդոյ հաշիւները քննած և անոնց ճշդութիւնը հաստատած ըլլալով՝ վաւերացուց, իր գոհունակութիւնը յայտնելով նաեւ Թաղական Խորհրդոյ բարւոք պաշտօնավարութեան մասին։ Իսկ հրաժարականի խնդիրը թողուց Ս. Պատրիարքի անօրէնութեան։ Խորհուրդը աւելցած զատ զբաղեցաւ նաեւ կտակային և հաշուական խնդիրներով։

—Ազգ. Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի։ Կրօնական Ժողովէն ներկայ էին Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Ցովհաննէսեան, Տ. Գաբրիէլ Եպիսկոպոս Ճէվահիրճեան, Կարապետ Ա. քահանայ Աթթեան, Ցովհաննէս Ա. քահանայ Ճանպազեան, Կարապետ Ա. քահանայ Ասատուրեան և Գաբրիէլ Ա. քահանայ Ալանեան։ Իսկ Քաղաքական Ժողովէն Ելիաս էֆ. Զայեան, Մինհրան էֆ. Աէթեան, Մկրտիչ էֆ. Ասատեան և Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան։—Ազգ. Վարչութեան կրկին Ժողովներու պաշտօնավարութեան մասին Դատական նախարարութենէն հասած թէզքէրէն կարդացուեցաւ, և Ժողովը միաձայնութեամբ կարեւորը որոշեց և յանձնարարեց Ս. Պատրիարքին, Ժողովոյ որոշումը հաղորդել Բարձր. Նախարարին։— Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ զանազան յարաբերական խնդիրներով։

—Քաղաքական Ժողովին ատենապետ Բարձր. Ցարութիւն փաշա Տատեան նամակով մը իր բացակայութիւնը և Ժողովներու պաշտօնավարութեան մասին կարծիքը հաղորդած ըլլալով, նկատողութեան առնուեցաւ երէկուան նիստին մէջ։

—Կրօն. Ժողովի Նախընթաց օրուան նիստին մէջ Ս. Պատրիարքը կարդաց Պսակները եկեղեցիներու մէջ կատարելու մասին նոյն Ժողովին որոշումով պատրաստած մէկ ընդարձակ շրջաբերական հրահանգը։ Նշանտուութեան կերպը, հարսանիքներու կատարման եղանակը և այլն բացատրուած են այդ հրահանգին մէջ, որ առանձին ձեւով ալ պիտի հրատարակուի։

—Կրօնական Ժողովի Նախընթաց օրուան նիստին մէջ նկատողութեան առնուեր է Էլըզեան ուխտազրուած վարդապետին խնդրագիրը, որով եկեղեցականութենէ հրաժարելով ամուսնանալու հրաման կը խնդրէ։ Ժողովին անդամներէն ոմանք կարծիք յայտներ են թէ քանի որ Էլըզեան եկեղեցական չէ ա՛լ եւս, կրնայ իբր աշխարհական մէկը ամուսնանալ։ Միւս կողմէ ալ դիտել տրուեր է թէ այդպիսի օրինակ մը չէ տեսնուած ցարդ և թէ այդ կարգի եկեղեցականները վերջին հաղորդութեան միայն արժանացած են։ Կարծիքներու այս աննամաձայնութեան պատճառաւ՝ որոշուեր է խնդիրը Ս. Հայրապետին ներկայացնել՝ կարգադրութեան մը համար։

—Գաւառներու առաջնորդական պաշտօններու համար առաջադրելի եկեղեցականներու ընդհանուր մէկ ցուցակը պատրաստուած է, որ այսուհետեւ, ամէն ընտրութեանց առթին պիտի ղրկուի հարկ եղած տեղը։ Անոնք որ առաջնորդական պաշտօններ վարած են, իբրեւ առաջնորդական ընտրելի նշանակուած են, իսկ անոնք որ գաւառական կեանքին մէջ քիչ շատ փորձառութիւն ստացած են, իբրեւ տեղապահական ընտրելի ցոյց տրուած են. գալով բնաւ պաշտօն չվարողներուն, անոնք իբրեւ օգնական կամ փոխանորդ նշանակուած են։

—Պաշտօնականներուն մէջ գոհունակութեամբ կը կարդանք թէ հանրածանօթ և պատուաւոր վաճառական Ազն. Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան ստացած է։ Ինչպէս յայտնի է, Պատրիկ էֆ. շատ կարեւոր դիրք մը գրաւած է առեւտրական հրապարակին վրայ և կարող անդամն է Օսմ. Առեւտրական Սենեակին։ Ազգային շրջանակի մէջ՝ իբրեւ ատենապետ Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան, մեծ հոգածութեամբ կը վարէ իր պաշտօնը։ Նշանակելի են նաեւ իր բարեգործութիւնները, որոնք միշտ անյայտ կ'ըլլան։ Հետեւաբար, կայս. այն շնորհը, որուն արժանացած է Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան, մեծ խնդութեամբ կը լեցնէ ամենուն սիրտը։ Պատրիկ էֆ. ունի նաեւ Իւլալի երկրորդ աստիճանը։

Տէր և Տիկին Պօղոս Օ. Կալաեան և զաւակունք Օրիորդ Մառի, Նորդիկ, Հանըմիկ և Պ. Եղիշէ, Օր. Զարուհի Խանճեան, Տէր և Տիկին Դ. էֆ. Զօփուրեան, Տէր և Տիկին Ց. էֆ. Եօղմաեան, Տէր և Տիկին Նշան էֆ. Սէֆէրեան, Տէր և Տիկին Սամփսոն էֆ. Զարփչեան, Տէր և Տիկին Ա. էֆ. Խաչատուրեան, Տէր և Տիկին Սարգիս ալիս Մաքսուտ, Օր. Ե. Սիսանեան, Տիկին Վ. Եաղուպեան, Տէր և Տիկին Կ. էֆ. Փափազեան, Տէր և Տիկին Ն. Կ. Պէշթըմալճեան, Օր. Բ. Հաճեան, Տէր և Տիկին Ս. էֆ. Պէշթըմալճեան, այլ և Տիկին Եղիսաբեթ Սուրէնեան և զաւակունք ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն զդառնաղէտ մահ՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ

ՄԱՐԻՑԱՅ Ե. ԷՖ. ԵԱՂՈՒՊԵԱՆԻ

որ հանգաւ ի Տէր յետ կարճատեւ հիւանդութեան, ի խոր սուգ համակելով իր զաւակը, հարսը, թոռները և համայն ազգականները ու բարեկամները։

Ցաւակցութեան տուսը հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, ուրբաթ 31 օգոստ. ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ Բերայի, ժամը 4ուկէսին (Ք. Ե.), ուր արդէն փոխադրուած է հանգուցելոյն մարմինը, և անտի պիտի ամփոփուի Սասգիւղ, իւրեանց նախնեաց դամբարանին մէջ։

Պէյօղլու, Հինգշաբթի, 30 օգոստ. 1901

Հեռագիրք Այսօրուան

(Աժանս տը Քոնսթանթինոբլ)

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

ՊԸՖԱԼՕ, 11 սեպտ.— Այս առտու ժամ 9ին հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ դարմանումը գլուխ բարւոքում առաջ բերած է։ Նախագահը այժմ կրնայ մսի հիւթ խմել։ Պ. Մաք Քինլիի վիճակը, այսօր, շատ լաւ է։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ՀԷԼԱ.— Առաւօտեան ժամ տասնին ռուսական նաւերը կը տեսնուէին։ Երբ ռուսական ու գերմանական կայսերական դրօշակները իրարու հանդիպեցան, նաւազօրքերու խումբերը հնչեցուցին ռուսական ու գերմանական քայլերգները։ Ռուսիոյ կայսրը իր հետեւորդներուն հետ, որոնց մէջ կար արտաքին գործոց նախարար Լամսդորֆի կոմսը, յետոյ Հոհենցոլլերն զբօսանաւը գնաց։ Երկու վեհապետները զիրար բարեւեցին ու ողջագուրեցին շատ սիրալիր կերպով։ Երկու կայսրերը իրարու ներկայացուցին իրենց հետեւորդները։ Նիքոլա Բ. ու Վիլհէլմ կայսրերը մինչեւ ճաշի ատեն առանձնական ուղեւորեալ տեսակցութիւն մը ունեցան։ Ալէքսիս դուքսն ալ ներկայ էր։ Սեղանին ներկայ գտնուեցան Ալէքսիս մեծ դուքսը, Գերմանիոյ Նախարարապետը, Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարը և ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Սեղանէն ետքը Երկու վեհապետները աչքէ անցուցին գերմանական նաւատորմը։ Ռուսիոյ կայսրը կը կրէր գերման ծովակալի, իսկ Վիլհէլմ կայսրը ռուս ծովակալի համազգեստը։ Զարը յետոյ այցելեց գերմանական քանի մը մարտանաւեր։

ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

ԻՍՄԱՅԻԼԻԱ.— Սեպտ. 1էն 10 Սեպտ.ի Ջրանցքէն անցան 104 նաւեր. տասը օրուան հասոյթն է 3,090,000 ֆր.։

(Աժանս Նասիոնալ)

Պ. ՄԱՔ ՔԻՆԼԻ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 11 սեպտ.— Նախագահ Պ. Մաք Քինլիի վիճակը նորէն վերջնական հանգամանք մը ստացաւ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ՏԱՆՑԻԿ.— Ռուսիոյ կայսրը, այսօր, Տանցիկ հասաւ իր Շտանտարտ զբօսանաւով։ Վիլհէլմ կայսրը նոյն զբօսանաւը գնաց որ Տանցիկի առջեւ խարսխած է։ Տեսակցութիւնը տեւեց երկու ժամ։ Երկու վեհապետները դիտեցին գերման մարտանաւերուն անցքը որոնք մինչեւ հիմա եղածէն շատ աւելի բազմաթիւ էին։ Կը բաղկանային տասը առաջին կարգի զրահաւորներէ, երկրորդ չորս զրահաւորներէ, ութ յածանաւերէ և քանի երկու թորփիլանաւերէ։ Իրիկուան հացկերոյթ մը տրուեցաւ Հոհենցոլլերն զբօսանաւին մէջ։ Վաղը և հետեւեալ օրը պիտի կատարուին նաւային ու զօրափորձերը։ Զարը շաբաթ օրը Տանցիկէն պիտի մեկնի։

ԲԻԼ.— Ռուսիոյ կայսրուհին ու աղջիկները հոս հասան։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՐԱ.— Բրէթորիայէն կը հեռագրեն թէ անգլիական զինուորները յաղթեր ու սպաններ են Վանտէրֆէլտ պօէր հրամանատարը Տրիթֆոնթայնի մէջ։

—Հեռագրական լուրերու նայելով Անգլիացիները մեծ ձախողութիւն մը մատներ են Թէրոն Պօէր հրամանատարը որ Ուցթօրնի արեւելեան կողմը կը գործէր։

—Բրիտանական իշխանութիւնները Բրէթորիայի մէջ քանի մը Հոլանտացիներու կողմէ նիւթուած դաւեր երեւան հանեցին։ Մէկ քանի ձերբակալութիւններ կատարուեցան։

ՊԵՐՈՒ

ԼՈՆՏՐԱ.— Լիմայէն կը հեռագրեն թէ Պէրուի նախարարութիւնը հրաժարեր է։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ՓԱՐԻԶ.— Ռուսիոյ կայսրը ընդունեց Փարիզի Քաղաքապետութեան հրաւէրը և սեպտ. 20ին Փարիզ պիտի այցելէ։

—Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լամսդորֆի կոմսը, կիրակի օրը, Փարիզ պիտի երթայ Ֆրանսայի արտաքին գործոց Նախարար Պ. Տէլքասէի հետ տեսակցելու։

ՌՈՒՍԻԱ

ԼՈՆՏՐԱ.— Ռուսական երկու միլիար ֆր.ի նոր փոխառութեան մը զրոյցները կը հերքուին։

ՍՊԱՆԻԱ

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ կառավարութիւնը որոշեց վերաքննել քոնքորտան։ Այդ մասին Պապի հետ խորհրդակցելու համար, դիւանագէտ մը Հռոմ պիտի ղրկուի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Օ.	26	29
Ամէնէն բարձր գին	»	26	31
Ամէնէն վար գին	»	26	28
Բումէլի Երկթ. գաշ.	Ֆր.	101	75
Ամէնէն բարձր գին	»	102	25
Ամէնէն վար գին	»	101	75

ԲԱՑՈՒՄ 30 Օգոստոս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Փ. Կ.	26	29
Բումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	101	87
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		13	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քաւէթ Ճէնէրալ ՕԹԹԱ.		0	10
Սօս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօռ		0	12
Օսմ. Աղաճ. Ընկ.		4	—
Թրամուէյ բաժնեթ.		5	87
» ժուիսանս		191	75
« պարտաթ.		476	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		461	—
Թիւնէլ		83	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտրաց ամիս	Ղրշ.	109	05
» » » չէք	»	109	30
Փարիզ » »	Ֆր.	22	98 ¾
» » » չէք	»	22	96
Պէրլին առանձին չէք	Մարք	18	55
Վիէննա չէք	Ֆիօր.	21	78

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	22
Անգլիական ոսկի	»	110	01
Բօլ իմպէրիալ	»	90	30
Քրիմնց	»	5[illegible]	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	04
Մէթալիք	»	99	—
Ռուսական Թղթադրամ	Ռ. Ռ.	8	58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՐԱ. 11 Սեպտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	94	—
Օսմանեան Թուղթ սէրի Բ.	49	50
Օսմանեան Թուղթ սէրի Դ. բաց.	24	37
Օսմանեան Թուղթ սէրի Դ. գոց.	24	37
Օսմանեան Պանքա	10	87
Ռուսական 1890	94	—
Հելլենական 5 %	39	—
» Մոնոբոլ	41	—
Պուլկարական 1888	81	—
Եգիպտոսի Իւնիֆիէ	107	37
Ցօմինիթալ	104	12
Թրանսվալ	8	31
Այտըն երկաթուղի	18	—
Փոխառութիւն	85	350

ՓԱՐԻԶ 11 Սեպտեմբեր

Ֆրանս. Թուղթ 3 %		101	820
» » 3 ½ %		101	87
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	24	80
) գոց.	»	24	87
» » » Բ.	»	49	85
« « « Դ.	»	26	87
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	528	—
Օսմանիէ	»	459	—
Բումէլի երկաթուղի	»	103	75
Օսմ. Ծխատուն	»	508	—
Օսմ. Ռէժի	»	32	—
Պիլօքիւթէ Թիւրք 4 %		510	—
Քրէտի Լիոնէ		1041	—
Իտալական Թուղթ	»	98	90
Սպանիական արտաքին	»	71	72
Թրանսվալ	»	8	—
[illegible]	»	25	215
[illegible]	»	—	3

ՊԷՐԼԻՆ. 11 Սեպտեմբեր

Օսմանիէ	»	—	—
Բումէլիի երկաթուղի	»	100	20
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	99	90
Թր. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	300

ՎԻԷՆՆԱ. 11 Սեպտեմբեր

Ֆրանս. Լոնտոնի վրայ	»	238	60
Բումէլիի երկաթուղի	»	96	—
Օս. Ջ. Ժ.	»	278	—

ՏՐ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԱԶԴ

Մասնաւոր դասատուի մը համար կը խնդրուի կարող վարժուհի մը որ լաւ գիտնայ հայերէն աշխարհաբար, ձեւ, կար և ձեռագործ։ Ամսական գոհացուցիչ։

Դիմել Ղալաթիա ՍԵՂՊՈՍ ԽԱՆ, Թիւ 5 ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ։ 2—3

ՍԱԳԱԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Սագաեան Տպարանը անմիջական կերպով պէտք ունի գոլավարժ գրաշարի մը. գոհացուցիչ շաբաթական։

Ա Զ Դ

Ամէն խմբագիր, ամէն բարձրագոյն վարժարանի ուսանող, ամէն մասնագէտ թարգմանիչ և վերջապէս ամէն հայ բանասէր որ կը փափաքի Ֆրանսերէն լեզուի նրբութիւնները, ոճերը և գեղեցկութիւնները իւրացնել և զանոնք ընտիր հայերէնով մը և դիւրահասկնալի վիճակի մէջ հայ ընթերցողաց ներկայացնել, պէտք է դիմէ։

Դ. Նարպէյի
Պատկերազարդ Փրանսահայ բառագրքին
հատոր. Ա. (A – H)
որ կը գերազանցէ իր առաջ նախորդները.
գին փանք 25.—
Կեդրոնատեղին է Ղալաթիա, Սեղբոս խան թիւ 5, Բիւզանդեան գրատունը։
Բ. Հատորը (T – Z) ընդ. մամլոյ։
768 1—4

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՄԲ ՏԻԿԻՆ ՏԸՎՈՒԻ ԵՒ ՇԱՑՆԲՐԻ
Բերա, Եէնի Ճամի փողոց, թիւ 35

Վարժարանին վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ սեպտ. 3)16ին՝ գիշերօթիկներու համար, իսկ սեպտ. 10)23ին ցերեկօթիկներու համար։ Մեծ խնամով կ'աւանդուին օտար լեզուները, ինչպէս անգլիերէն և գերմաներէն։ Ցունարէնի դաս խօսութիւն ամէն օր կայ։ Արձանագրութեանց և տեղեկութեանց համար ամէն երկուշաբթի օր դիմել վարժարան, Բերա, Եէնի Ճամի փողոց, թիւ 35, իսկ հինգշաբթի և շաբաթ օրերը՝ Գատըգիւղ։
769 1—10

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ՋԻԼՕԱՆԻ ԵՒ ԱՆՏՐԻԱՍ
Թիւ 23, Կալաթա, [illegible]

Ջիլօանի դրամատունը, որ իր գործառնութեանց ճշդութեամբը և ուղղամտութեամբը ծանօթ է մեր հրապարակին վրայ. Ղալաթիոյ և եւրոպական սակարաններու ամէն տեսակ արժէքթուղթերու բրոյ գործեր կը կատարէ։ Այլեւայլ արժէքթուղթեր կանխիկ կը գնէ և կը ծախէ մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ։ Արեւելեան Րումէլիի երկաթուղիի Ընկերութեան բրոմեսներ հրապարակ կը հանէ որոնք հետեւեալ գիներով կը ծախուին.

Ամբողջ 7 ½ ղրուշ
Կէս 5 »
Քառորդ 3 »

Նաեւ համաձայնած ըլլալով Իզմիրի Համիտիէ արհեստից վարժարանին վիճակահանութեան ձեռնարկուներուն հետ, այդ վիճակահանութեան տոմսակները կը ծախէ, հետեւեալ գիներով.

Ամբողջ 80 ղրուշ
Կէս 40 »
Քառորդ 20 »
Մէկ ութերորդ 10 » 693

ՄԻՒՆԻԽԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ
ՊԱՎԱՐԻԱԿԱՆ ՍԱՐՔԱՑՈՒՄ

Այնպիսի ժամանակ մը երբ ալքոլականութիւնը մեծ աւերներ կը պատճառէ ընկերութեան, մխիթարական է մտածել թէ, առանց ինքզինքը թունաւորելու, մարդս կրնայ զովանալ Միւնիխի Պավիլէբալեան Մարքառ գարեջուրը գործածելով։ Այս գարեջուրը առողջութեան վնասակար ո՛չ մէկ նիւթ կը պարունակէ, և ոչ միայն զովացուցիչ ըմպելի մըն է, յորդի մանաւանդ ամառնային եղանակին մէջ, այլ նաեւ իր տեսակին մէջ անզուգական կազդուրիչ մը, իր սննդական բաղադրիչ յատկութիւններով։ Ջերմագին կերպով կը յանձնարարենք մեր ընթերցողաց այս գարեջուրը՝ որ կը ծախուի մեծաքանակ և փոքրաքանակ Թ. Էֆէնտի Սուրէնեանի վաճառատուններէ կամուրջին մօտ, Բերա մեծ փողոց և Գալատիոյ։ Գործակալ Գ. Մ. Պրաճնիօթթի 39 Քէօրֆէզլի խան, Պոլիս։ 8—20

Անատօլը Օսմանըլը Թիմուր Եօլը

ԻԼԱՆ

Անգարա վէ Էսկիշէհիր տաիրէ տախիլ օլմաք իւզրէ, մէվաքիֆի մէզքիւրէ պէյնինտէ վաքի իսթասիօնլարտան Հայտար-Փաշա վէ Տէրինճէ վէ խաւսսա Իզմիտէ 15,000 քիլօղրամլըք թամ վակոն իւզրէ օլմաք վէ [illegible] իթիպարը իւէ իւճրէթի նագլիյէսի թէնզիլաթ քըլընմաք իւզրէ [illegible] թարիֆէսի նաքլիյէսի թատպիք օլունան (15) նումէրօլը վէ 1 Թէշրինի սանի 1900 թարիխլի [illegible] վէ մուվաքքաթ թարիֆա, ֆի 12 Թէշրինի էվվէլ 1091 թարիխինտէն իթիպարէն ֆիսխ ու լղվ իւէ նաքլիյաթը մէզքիւրէ պիթթէքրար 9 նումէրօլը [illegible] թարիֆաանընա թապի թութուլաճաղը [illegible] բէյան օլունուր։ 1—2

Հայտար-Փաշա ֆի 10 Էյլուլ էֆրէնճի 1901

* * *

Քոթոթոլարըն [illegible] ու հարաքէթ թէրիֆէսինի մուվաքքաթէն թատիլ քըլընտըղը [illegible] Հայտար-Փաշա վէ Ալայպէյլի-Պիլէճիք [illegible] պէյնինտէ [illegible] տախիլ օլմաք իւզրէ, [illegible] 3)16 թարիխինտէն իթիպարէն [illegible] թիքէթլէրի վէրիլմէյէճէյի իլան օլունուր։

Հայտար Փաշա, 3 Էյլուլ էֆրէնճի 1901

2—2 Միւտիրիյէթ

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 563 ՄԻԼԻՈՆ 961 ՀԱԶԱՐ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւններ կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Միւչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք.—Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք: Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Ինաեէթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս: 579

ԱԳԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կահաւորման յատուկ ամեն տեսակ ապրանաց

Ղալաթա, Թիւնէլին քովը Մէրթէպանի փողոց, Իղէթ Փաշա խանի կից Թիւ 16

Նոր հաստատուած սոյն մթերանոցներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գորգեր, տօգումա և թաւշեայ գորգեր, «քէչէ»ներ, «Թիւլ» վարագոյրներ, սփռոցներ, քօրնիշներ, գետնի մուշամպաներ և զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մահճակալներ, աթոռներ ու հայելիներ: Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով:

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔՈՎ

635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 դեկ. 1898ին

162, 924, 140 ֆռանք

Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններու և շահ՝ 31 դեկտեմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆռանք

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարմունք, կենսաթոշակ, ևն.

362, 858, 507 ֆռանք

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 պոլիսներ առած է որոնք 58,680,000 քուռուշի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Պ. Պ. ԷՏՈՒԸՐՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան:

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն պիտի ըլլայ:

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա, Մէյմէնէթլի խան:

HUILE DE HOGG

ՄՕՐՈՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Յայտնի է թէ մօրիւ ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ ձմեռը ո՛րքան օգտակար ու յանձնարարուած է փափկակազմ անձերու (երեկ մարդ, կին ու տղայ) անարիւնութենէ և կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու: Բայց անոր փրկարար արդիւնքները ձեռք բերելու համար, պէտք որ այդ իւղը զուտ ու առաջին կարգի ըլլայ: Հետեւաբար պէտք է զգուշանալ կեղծերէն ու ստորին տեսակներէն, որոնք հրապարակին վրայ կը ծախուին, և որոնց գործածութիւնը աւելի վնասակար է քան օգտակար:

Պ. Հօկ Թէր-Նէօվի մէջ ձկնարաններ ունի, ուր մօրիւ ձկան իւղը մեծ խնամքով կը հանուի: Այս իւղը, անտարակոյս անաղարտութեամբ, եռանկիւնաձեւ շիշերու մէջ դրուած է, որ ամէնուն ծանօթ է արդէն և Բարիզի Իւնիօն տէ Ֆապրիքան ընկերութեան կողմէ երաշխաւորութեան դրոշմով մը կնքուած է: Բոլոր նշանաւոր բժիշկները կէս դարէ ի վեր հիւանդներուն այս ձկան իւղը կը յանձնարարեն: Կեղծերէն և նմանութիւններէն զգուշանալ: Հօկի մօրիւ ձկան իւղը կը ծախուի դեղագործներու և դեղավաճառներու քով: Միակ տէրն է Թ. Բ. Հօկ, 2 Թիւ, Քասթիկլիօն Բարիզ:

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ: Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ:

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած: Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ:

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատ անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահաբերիւր մըն է:

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ

Տիեզերահռչակ ճամբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով: 387

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատեով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուականը

(20 Սեֆեր 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ

Պ. Ալպէր Սիմբեն

[illegible] խան, Վօյվօտա փողոց

Թիւ 67

[illegible] ՀՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է ԸՆԻՍ ԷՖԷՆԻ խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը

Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը

Եէնի ճամի հավլուճու փողոց,

Օսմ. Նամակատան դէմը

Ենթ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաեօխ

Մաքրուհճըլար, Զօրլուլը խան, Թիւ 21 194

ՈՅԺԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ՕՇԱՐԱԿ

Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տոքթ. Լօռան տիւ Պօա կը գրէ. «Բազմաթիւ հիւանդներու վրայ ըրած յաջող փորձերս զիս համոզեցին որ, ԷԼԻՔՍԻՐ ՄԻՏԻՆ յոգնած ու տկարացած անդամները զօրացնելով երիտասարդական ոյժ և թարմ կեանք կը պարգեւէ մարմնոյն: Նախ արիւնը կը մաքրէ, կը զօրացնէ ու աստիճանաբար կը բուժէ տկարութիւնը, մէջքի և ողնայարի ոսկորներու ցաւերը, վատուժութիւնն ու անբուժելի հռչակուած ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ:»

Սննդական գործարաններու յատուկ ազդու դեղերովը ծանօթ Բրոֆ. Միտիի պատրաստած այս ԷԼԻՔՍԻՐ ՄԻՏԻՆ կազդուրիչ, գրգռիչ և մարսեցուցիչ ըլլալով, ծերեր, ապաքինողներ և զեղծումներու պատճառով անկարողութեան ենթարկուած անձեր անհրաժեշտ է որ փութան օգտուիլ այս քաղցրահամ էլիքսիրին ազնուեցուցիչ յատկութիւնէն: Կը ծախուի Գասապեանի, Քիւչիւքեանի, Մէչիքեի, Վօնտէցիանոսի դեղարաններուն ու մթերանոցներուն մէջ:

527 34—52

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1852

Յ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանինի զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զղպուճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաանցաւ [illegible] ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնէ ցաւով գիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ:

[illegible] Ալումինիում, Ոսկի, Հօչուկաւոր և Թիթեղեան արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար և նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն ցաւ տալիք, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն [illegible]

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ [illegible]

Ց. Ս. [illegible] ամէն օր (մինչեւ կէս օր) [illegible] ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) [illegible]

[illegible] ԶԱՒԷՆԵԱՆ 11 197

1900 Ի ԲԱՐԻԶԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՊԱՐԶՈՒԹԻՒՆ ԹԵԹԵՒՈՒԹԻՒՆ

ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ, ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱՇԱՆՕԹ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

ՆԻՕՒ—ՀՈՄ

Ստացած է մեծ [illegible] և Արուեստահանդէսին մէջ անմրցելի եղած են: Այս մեքենաները ամէն կերպով միւս տեսակներէն գերազանց են: Մեքենաներու գործածութեան կերպերը ձրի կ'ուսուցուին և նորոգութիւնները ձրի կը կատարուին:

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ Ե. Կ. ՄԻԱՆՍԵԱՆ ՈՐԴԻՔ

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ —Պոլիս, Պահճէգաբու, Համիտիյէ Ճատտէսի Թիւ 7

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ.—Իզմիտ, Սիլիվրի, Աֆիոն-Գարահիսար ևն.ի մէջ: 575

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընթացք Հուլ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1089	Դագօ	1497	Գոզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէբբօ	3607	Դոմինօ	3906	[illegible]	1895	Մարէնկօ	3272	Սաբֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Դրաքօ	895	Հէբօ	775	Մարթէլլօ	3709	[illegible]	1785
Արիօսթօ	2377	[illegible]	4311	Հիտալկօ	1581	[illegible]	3557	Սիլվիօ	1191
Պասանօ	1822	[illegible]	987	Հինտու	2720	Միլօ	1057	[illegible]	1206
Բօրօտինօ	1864	[illegible]	2382	[illegible]	2600	Մօնթէպէլլօ	1735	Տասօ	1823
Բրունօ	1076	[illegible]	1718	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	3419	Թ. Ուիլսըն	1548
Պըֆալօ	841	[illegible]	504	Իտալօ	2354	Նէրօ	1088	[illegible]	3327
Գալիփսօ	4431	[illegible]	2464	[illegible]	3540	[illegible]	4100	Թօլէտօ	1670
Գարլօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1030	Օնթարիօ	4086	[illegible]	487
[illegible]	1887	Էրատօ	1341	[illegible]	1053	Օրլանտօ	1585	[illegible]	2429
Գամէօ	1344	[illegible]	954	[illegible]	2307	Օթէլլօ	1637	Վասքօ	1914
Գաթօ	1094	[illegible]	1828	Քօվնօ	1700	[illegible]	510	Վօլօ	1289
[illegible]	2729	[illegible]	849	Լէօ	1058	Րինալտօ	3329	Վօլդուրնօ	2536
[illegible]	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2372	[illegible]	1663	[illegible]	1250
Դիտօ	2697	Գալիլէօ	3060	Լիվօռնօ	1648	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
[illegible]	4235	Գիթանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Իպրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հուլէն հոս հասած է:

Քլիօ շոգենաւը, նաւապետ Կրէշամ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորէ ի Հուլ և ամսոյս 10ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար:

Դիմել առ գործակալս Ց. ՀԻԼՑ ԷՆՏ ՐԻՋՏ

Թիւ 22—24. [illegible] խան, Ղալաթիա 277

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

28 10 [illegible] ժամը 4ին յետ միջօրէի:

29 11 [illegible] ժամը 10ին միջօրէէն առաջ [illegible]

30/12 [illegible] ժամը 10ին միջօրէէն առաջ

30 12 [illegible] ժամը 4ին յետ միջօրէի:

[illegible] 31/13 [illegible] ժամը 4ին յետ միջօրէի: 151

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ [illegible]

ՆԸ. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

Սեպտ. 15ին Սամպռը, Անվէրսէն:

» 16ին Անատոլի, Անատ. եզերքէն:

[illegible]

Սեպտ. 17ին Անատոլի, ուղ. Մարսիլիա:

[illegible]

[illegible] 245 ֆրանք Բ. կարգի 75 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, [illegible]

516 [illegible]

ՔԻՈՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

[illegible]

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12952	Վէրիա	3229
Քամբանիա	12950	Պավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումբրիա	8128	[illegible]	2955
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7893	[illegible]	2151
[illegible]	7269	Կէֆալօնիա	1814

Դիմել առ [illegible]

Jely et Seager

[illegible] խան, Թիւ 6. 7. 8, Ղալաթիա [illegible] 255

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	3000	[illegible]	2500
[illegible]	3000	[illegible]	3400
[illegible]	3000	[illegible]	3250
[illegible]	3000	[illegible]	3250
[illegible]	2000	[illegible]	2000
[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	3500	[illegible]	1500

Դիմել առ [illegible]

[illegible] ԵՒ ԸՆԿ.

194 [illegible]

[illegible]

— 33 —

ՆԱՄԱԿԱՆԻ ԱՌ ՕՐԻՈՐԴՍ

17.

ԸՆԹԵՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Կ'ըսեն թէ գլուխը բարձին վրայ կարդալը գերազանցօրէն կը նպաստէ քնանալու: Միայն այդ տեսակէտով իսկ, հարկ կը զգայի տառամերժել զայդ. բայց այդ կերպ ընթերցումն ա՛յն անպատեհութիւնն ալ ունի՝ որ ընթերցողը ո՛չ կրնայ ունենալ մարմնոյ ա՛յն դիրքը, ո՛չ ալ մտքի ա՛յն տրամադրութիւնը՝ ուր կը փափաքիմ զինքը տեսնել, որպէս զի կարողանայ ամբողջովին տիրանալ իր [illegible] և իր մտածութեան: Այդ երկու օժանդակներն անհրաժեշտ են ինծի, վասն զի կ'ուզեմ յորդորել զձեզ որ նօթեր առնէք ընթերցումի ատեն: Ուրեմն մատիտ մը ունեցէք ձեր ձեռքը, նշանակեցէ՛ք ա՛յն հատուածները՝ որոնք այս կամ այն պատճառով պիտի գրաւեն ձեր ուշադրութիւնը, և երբ գիրքը վերջանայ, անդրադարձէ՛ք այդ հատուածներուն, այդ մտածութիւններուն, և յուշատետրի մը մէջ նշանակեցէ՛ք զանոնք՝ ի հարկին անոնց կցելով ձեր քննադատութիւնները կամ ձեր խորհրդածութիւնները: «Լոկ կարդալով՝ մարդ երբեք բան չի սորվիր, ըսած է Տիկին Ռոլան, այլ պէտք է նաև քաղուածներ ընել և փիրացնել կարեւոր համարուած բաները, անոնց խկութեան խորը թափանցելով:» Ու յետոյ, այդ քաղուածներն ապագային մէջ շատ նպաստաւոր պիտի ըլլան ձեզ, երբ փափաք զգաք անդրադառնալ ձեր երիտասարդութեան մէջ կարդացած գրքերուն. Թերեւս անհաճոյ չպիտի ըլլայ ձեզ գիտնալ թէ այդ ատեն ի՛նչ ճաշակ ու ի՛նչ կարծիք ունէիք:

Այս նմուշը կնքելէ յառաջ օգտակար կը համարինք ստորեւ hors texte փոխառութիւն մը ընել մեծանուն բարոյախօսի մը երկասիրութենէն.

«... Փոխանակ այնպիսի անօգուտ ու վնասակար բաներով անցընելու քու թանկագին ժամանակդ, գի՛րք մը առ ձեռքդ ու կարդա՛: Ո՛հ, ընթերցումը ո՛րչափ օգտակար է մարդուս: Կը ճոխացնէ յիշողութիւնը, կը զարգացնէ երեւակայութիւնը, կ'ուղղէ դատողութիւնը, կը կրթէ ճաշակը, կ'ուսուցանէ լաւ մտածել, կը բարձրացնէ միտքն ու կը ներշնչէ ազնիւ մտածումներ: Լաւ գրքերն են սիրելի խորհրդականներ, որոնք զմեզ կը խրատեն՝ առանց ձանձրացնելու, մեր թերութիւնները մեզ կը զգացնեն՝ առանց վշտացնելու և զմեզ կ'ուղղեն առանց տհաճեցնելու: Պատկառելի անձ մը սովոր էր ըսել. Գրքերն իմ սիրելի խորհրդականներս են, վասն զի չեն շողոքորթեր զիս, այլ ինծի կ'ուսուցանեն իմ պարտականութիւններս:»

«Գրքերն են մեր ներողամիտ բարեկամները, որոնք կը կենակցին մեզ հետ՝ երբոր կ'ուզենք, և կը թողունք զանոնք՝ երբոր չենք ուզեր: Գեղջուկ ու տխմար մարդոց մէջ անգամ մեզ վայելել կուտան քաղցր ընկերութեան հաճոյքները, և մեզ կը պատկերացնեն մարդկային հանճարին պատուական մեծութիւններն ու անցեալ դարերուն գիտունները:

Անոնք են աղբիւր ուրախութեան և զուարճութեան ամէն ժամանակի և կեանքի ամէն վիճակի. ո՛ր և է տարիքի մէջ ամբաւ հաճոյք կը պատճառեն մեզ, նոյն իսկ ա՛յն տարիքին մէջ՝ ուր այլ եւս քիչ համ կ'առնենք կեանքէն. հաճոյքներ որոնք միշտ կը նորոգուին ու կը գտնուին ե՛րբ և ո՛ւր որ ուզենք:

«Ընթերցումը կ'ընդհատէ վիշտերն ու ցաւերը, որոնցմէ մարդ չի կրնար զերծ մնալ իր կեանքին մէջ, և գէթ ժամանակ մը մոռցնել կուտայ այն տրտմութիւնները՝ որոնք կը պատահին ամէն վիճակի մէջ: Շատ անգամ զօրաւոր դարման է ձանձրութեան ու միայնութեան դէմ. չենք կրնար միշտ վայելել մեզ հաճելի եղողներուն ընկերութիւնը, և լաւագոյն է որ մինակ մնանք՝ քան թէ մեզ անհաճոյ եղողներուն ընկերութեան մէջ: Եւ սակայն մինակութիւնն ալ ընդհուպ կը ճնշէ զմեզ, եթէ չկարենանք գտնել ուրիշ զբաղում: Ո՛հ, ո՛րչափ քաղցր է և հաճոյական, երբոր կարենանք զուարճանալ երբեմն կարդալով և երբեմն աշխատելով: Ընթերցումը սնունդ կուտայ հոգւոյն, ինչպէս կերակուրը՝ մարմնոյն:

«Լաւ գրքերը մեզ կը հաղորդեն հեռաւոր մարդոց ծանօթութիւնները, կը ներկայացնեն հին ժամանակներուն երեւելի մարդիկը, որոնք իրենց անմահական գրուածներովը իբրեւ թէ կը կենակցին մեզ հետ և կը կրթեն զմեզ, մեզ տալով ամբաւ օգտակար ու զուարճալի տեղեկութիւններ, և իբրեւ լուսատու ջահ՝ մեզ կ'առաջնորդեն կեանքի ընթացքին մէջ:

«Բայց այս պատուական օգուտներն ապահովութեամբ քաղելու համար՝ ընտրանօ՛ք կարդա. մէկդի նետէ վնասակար ցոփաբոյր ու անպէտ գրքերը, որոնք կ'ապականեն մարդուս բարքը ու կը փճացնեն ժամանակը: Մարդկային կեանքն ա՛յնչափ կարճ է՝ որ կարելի չէ կարդալ ամէն տեսակ գրքեր. ուստի կարդա՛ միայն ընտիրներն ու օգտակարները: Ու լոկ կարդալն ալ բաւական չէ, այլ պէտք է խորհրդածօրէն կարդալ: Ով որ շատ արագ արագ կը կարդայ, բան մը չի պահեր միտքը: Գրքերը կը նմանին կերակուրի, զոր պէտք է կամաց կամաց ուտել՝ եթէ կ'ուզենք մարսել և լաւ սնունդ առնել: Մարդ մը կը պարծէր Արիստիպպոսի առջեւ թէ շատ գիրք կարդացած է: Իմաստասէրը պատասխանեց. «Ո՛չ թէ շատ ուտողներն են միշտ գէր ու առողջ, այլ անոնք՝ որ լաւ կը մարսեն:»

«Բան սորվելու համար, հարկ չէ շատ գիրք կարդալ, այլ՝ շատ անգամ կարդալ միեւնոյն գիրքը, բաւական է որ ընտիր ըլլայ այն: Համայնագէտ ըլլալու փափաքն է խաբէական ցնորք մը անձնասիրութեան, մեր դարուն յիմարութիւններէն մէկ ը: Համայնագիտութեան, կամ լաւ եւս՝ վեր ի վերոյ համայնագիտութեան փափաքը հարեւանցի գիտուններ ու ինքնապարծ տգէտներ, պարզապէս՝ չորգլուխ յաւակնոտներ կը յարուցանէ: Ո՛վ որ կ'ուզէ շատ բան գիտնալ, ոչինչ կրնայ գիտնալ հիմնովին:

«Կարդա՛ քեզի համար և ո՛չ թէ ուրիշի համար. ուշադրութիւն ըրէ ա՛յն բանին՝ որ հարկաւոր է քեզ ու քու կեանքիդ կանոն կրնայ ըլլալ: Կարդա՛, ո՛չ թէ աւելի հմուտ, այլ աւելի բարի ըլլալու մտօք: Այս նպատակով պէտք է կարդալ նաեւ պատմութիւնը, և ո՛չ թէ սոսկ զուարճանալու կամ հետաքրքրութեան գոհացում տալու համար: Առ ի՛նչ կը ծառայէ մեծամեծ մարդոցմէ յետոյ աշխարհ գալդ, եթէ քեզ իբր օրինակ չընտրես զանոնք: Առ ի՛նչ կը ծառայէ այնքան յիմարներէ ու չարագործներէ յետոյ աշխարհ գալդ, եթէ դուն աւելի խելացի ու առաքինի չըլլաս:

«Վերջապէս, կարդա՛ երբեմն խելացի մարդու մը հետ, և իրարու հաղորդեցէք ձեր խորհրդածութիւնները, և այն ատեն կը կարդաս աւելի զուարճալի ու աւելի օգտակար կերպով: Բարձրաձայն կարդալով լաւ ընթերցանութիւն կը սորվիս, ձիրք մը՝ զոր բնութիւնը կը զլանայ երբեմն ամենէն խելացի մարդոց անգամ:»

18.

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ

Կը յիշեմ, սիրելի օրիորդ, թէ երիտասարդութեանս մէջ կրած եմ յանդիմանութիւն մը՝ որ ամօթապարտ ըրած չէ զիս: Պարոն մը, որ աւելի հոգ կ'ընէր Սակարանի գներէ՝ քան թէ կը զգար գրականութեան գեղեցկութիւնները, տեսաւ որ կարդալ կը դնէի իմ վերջին ընթերցումներուս միջոցին հաւաքած քաղուածոյքս:

(Շարունակելի)